P.b.b.

Naš tednik

KULTURNO—POLITIČNO GLASILO AVSTRIJSKIH SLOVENCEV

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XIX. / ŠTEVILKA 1 CELOVEC, DNE 5. JANUARJA 1967 CENA 2.— ŠILINGA

Gradimo naprej na zdravih temeljih

Dr. Valentin Inzko, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev

Koroški Slovenci smo mogli v preteklih letih mnogo ustvariti. Izgradili smo si področja, katerim mora veljati vsa naša skrb tudi v prihodnjem letu. Na področju tiska naj omenim redne knjižne darove Mohorjeve družbe. Pred prazniki Vseh svetnikov prihajajo leto za letom v naše fare in v naše domove. Med tednom pa nas vabi sodobno urejena družbina knjigarna v Celovcu, kjer si lahko izberemo knjige po lastnih željah. 19. leto že prihaja v naše družine versko-kulturni mesečnik Mohorjeve družbe, ki bo kot »Družina in dom« skušal vršiti v novem letu še širše poslanstvo med slovenskimi družinami na Koroškem. V 19. leto izhajanja stopa tudi kulturno-politično glasilo Narodnega sveta koroških Slovencev. V novem podnaslovu »Našega tednika« je izpovedano, da bo tudi to glasilo skušalo v bodoče zajeti še širši krog bralcev in sotrudnikov. Precej Slovencev živi na Dunaju, v Gradcu, precej koroških Slovencev je zaposlenih na Predarlskem in drugod po Avstriji. Mnogo Slovencev ostane za stalno izven Koroške. Otroci teh so že rojeni na Dunaju, na Zgornjem Avstrijskem itd. Tako želi postati »Naš tednik« glasilo vseh avstrijskih Slovencev. S tem je hkrati poudarjena naša zvestoba skupni avstrijski domovini.

Iz tedna v teden prebiramo po naših družinah cerkveni list »Nedeljo«, otroci pa »Otroka božjega«. Tako je po pisarnah in organizacijah, ki imajo svoj sedež v Mohorjevi hiši v Celovcu, redno poskrbljeno za naše ljudi s slovenskim katoliškim tiskom. Svoje poslanstvo vrši tiho in dosledno.

Na področju šolstva je Avstrija vzorno rešila vprašanje slovenske gimnazije. Obiskuje jo v petnajstih razredih 398 učencev in učenk. Prav tako odpira nova ureditev šolanja učiteljskega naraščaja na Pedagoški akademiji od leta 1968 dalje možnost, da bo tudi v bodoče v zadovoljivi meri poskrbljeno za učiteljski naraščaj dvojezičnih šol. Absolventi slovenske gimnazije bodo imeli namreč priliko, da zaključijo svoje šolanje, v kolikor se želijo posvetiti učiteljskemu poklicu, z dvoletnim študijem na Pedagoški akademiji. Že v preteklih letih so se nekateri maturantje slovenske gimnazije poslužili te možnosti na celovškem učiteljišču z obiskom enoletnega tečaja za abiturjente. Ureditev pouka slovenščine na ostalih srednjih, strokovnih, glavnih in ljudskih šolah pa kaže na gotove ustaljene razmere na podlagi dosedanje prakse ter tozadevne zakonske ureditve. Naj omenim v tej zvezi še učni načrt za dvojezične šole, ki ga je izdalo prosvetno ministrstvo v preteklem letu ter manjšinski šolski oddelek v okviru koroškega deželnega šolskega sveta. Ne glede na to, da Slovenci s sedanjo ureditvijo manjšinskega osnovnega šolstva ne soglašamo, saj ni v skladu z določili državne pogodbe, pa je treba videti pri tem na šolskem področju vendar obširen delokrog za vse pripadnike slovenske skupnosti na Koroškem.

Prav tako obsežno je prosvetno polje. Tudi tu gre za področje, na katerem je bilo v preteklih letih mnogo doseženo. Pevski zbori, igralske družine in odri vršijo s kulturnimi organizacijami in društvi ter predavatelji po naših vaseh nadvse važno vzgojno nalogo. Na prosvetnem polju skoraj ni ovir, ki bi jih ne mogli z lastnimi močmi premagati. Treba je le vztrajnega in organiziranega dela. Tako sta Krščanska kulturna zveza in Zveza pevskih društev v preteklem letu beležili lepe uspehe ob prireditvah v razprodanem mestnem gledališču ter Domu glasbe v Celovcu, kot so na drugi strani precej razgibali osmošolci slovenske gimnazije v zadnjih mesecih s svojimi nastopi kulturno življenje po koroških vaseh.

A tudi literarnemu področju so začeli posvečati mladi kulturni delavci v preteklih letih precejšnjo pozornost. Odraža se to prizadevanje v posameznih številkah »Mladja«. Želeti bi bilo, da bi bili odnosi koroškega človeka do teh kulturnih poskusov idealizmu mladih primerni.

Med mladinskimi organizacijami sta si začrtala lep delokrog Klub slovenskih študentov na Dunaju ter Koroška dijaška zveza. Visokošolska veja KDZ ter Klub slovenskih študentov imata svoj sedež v visokošolskem domu »Korotan«. Stiki slovenskih visokošolcev z Zvezo avstrijskih visokošolcev so prijateljski ter odpirajo vedno širše možnosti sodelovanja. Tesno povezano je z našo visokošolsko mladino ime patra Tomažiča, ki je zanjo zgradil na Dunaju visokošolski dom »Korotan«. Njegova otvoritev pomeni najpomembnejši dogodek v življenju avstrijskih Slovencev v preteklem letu. Da se čuti z njimi tesno povezanega avstrijski kancler dr. Klaus, je ponovno dokazal ob priliki otvoritve doma, ko je dejal: »Prišel sem med vas, da bi tudi s tem poudaril, da so vaše skrbi tudi naša skupna skrb ter da mi je usoda slovenske narodnostne skupine na Koroškem prav tako pri srcu kot hrvaške na Gradiščanskem ter ostalih drugojezičnih narodnostnih skupin, ki so vendar avstrijske narodnostne skupine. Trudim se in bi rad kljub različnim drugim nalogam rešil ravno vprašanje, ki je še ostalo odprto in ki je zasidrano v državni pogodbi. Dati je treba manjšinam ono zakonito podlago, ki jim bo omogočila njih obstoj in razcvet.«

V to kanclerjevo izjavo verujemo ter smo prepričani, da je Avstriji resno na tem, da uresniči določila člena 7 državne pogodbe v skladu z interesi prizadete manjšine.

Tudi na cerkvenem področju pričakujemo pravično ureditev odprtih vprašanj. Dokumentacija »Für den Religionsunterricht in der Muttersprache«, ki jo je izdal v preteklem letu Narodni svet koroških Slovencev, to zgovorno dokazuje. Ob imenovanju lastnega vikarja za Slovence v tržaški nadškofiji podčrtamo ponovno zahtevo po pomožnem škofu za koroške Slovence s pravicami generalnega vikarja za fare dvojezičnega ozemlja. Želimo aktivno sodelovati pri razširjevanju božjega kraljestva v deželi. To poslanstvo bomo v polni meri mogli vršiti le kot enakopravni udje katoliške Cerkve. Tudi koncil je poudaril vlogo laika v Cerkvi. Ramo ob rami želimo z našimi duhovniki uresničevati določila koncila, v kolikor se tičejo nas laikov ter podpirati stremljenja Katoliškega delovnega odbora, ki je bil kot organ Katoliške akcije za slovenski del škofije ustanovljen.

Uspehi dela pa bodo tudi v bodoče odvisni le od nesebičnega idealizma nas vseh. To je preteklost jasno izpričala. Mnogo je torej področij, na katerih lahko zastavimo svoje sile za duhovno rast slovenskega ljudstva na Koroškem. Z njo je tesno povezano vprašanje obstoja slovenskega življa v deželi, od nje zavisi poslanstvo, ki ga naj vršimo v okviru državne skupnosti kot Slovenci v Avstriji in v svetu.

Z občnega zbora Krščanske kulturne zveze

V četrtek, dne 29. decembra 1966, je bil v Celovcu občni zbor Krščanske kulturne zveze. Predsednik prof. dr. Pavle Zablatnik je na občnem zboru pozdravil med udeleženci dvornega svétnika dr. Joška Tischlerja, predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentina Inzka, tajnika Narodnega sveta dr. Reginalda Vospernika, tajnika Zveze pevskih društev župnika Tomaža Holmarja, zastopnike visokošolske in srednješolske mladine, pesnico Milko Hartmanovo ter delegate prosvetnih društev in igralskih skupin Farne mladine.

Predsednik Krščanske kulturne zveze prof. dr. Pavle Zablatnik je poročal nato o uresničitvi sklepov zadnjega občnega zbora, v načelnem delu svojega govora pa je med drugim dejal: »Danes živimo v takšni dobi, o kateri ne vemo, s čim nas bo še presenetila. Imamo vtis, da stopamo v dobo, ki lahko postavi vse dosedanje vrednotenje na glavo. Človek danes vedno bolj postaja suženj stroja, nima več časa biti človek. Nevarnost današnjega mehaniziranega življenja je v tem, da človek prav v dobi največjih izumov človeškega duha sam lahko duhovno otopi, da zgublja smisel za duhovne vrednote, kot so to — vera, dom, narod, kultura in podobno. »Duše brez kompasa« imenuje amerikanski zdravnik Beard te vrste ljudi, ki se pogrezajo le še v materialnih dobrinah ter cenijo samo še to, kar jim prinaša udobnost in dobiček.

Kompas za pravilno orientacijo v današnjem svetu naj bi bilo našemu človeku vse naše prosvetno delo. Kompas morajo biti našemu človeku skrbno izbrane igre na naših ljudskih odrih in dobre knjige in revije iz naših društvenih knjižnic, ki bodo po svoji vsebini duhovno bogatile in plemenitile srce, po svojem jeziku pa požlahtnile znanje materinščine. Kompas naj bodo našemu človeku«, je dejal dr. Zablatnik, »vsi naši tečaji s prosvetnimi predavanji: vodijo ga naj do višje ravni splošne izobrazbe. Kompas naj nam bo tudi še naša domača pesem, ki ji naše ljudstvo še rado odpira vrata in okna, uho in srce. Tujo navlako plehkih popevk odklanjamo. Domača pesem pa je izliv lepe duše. Pesem povezuje in druži. Lepa harmonija naše pesmi pa naj nam bo še simbol harmoničnega sodelovanja v dosego istih kulturnih ciljev.«

Predsednik dr. Zablatnik je ob koncu svojega govora poudaril važnost pravilne orientacije našega dela v pravcu Slomškove kulturne oporoke: »Sveta vera bodi vam luč, materin jezik pa ključ — do zveličavne narodne omike!«

Iz poročila, ki ga je nato podal tajnik Krščanske kulturne zveze Nužej Tolmajer smo razvideli, da je bilo v preteklem letu v okviru naše prosvetne organizacije 180 kulturnih prireditev in sicer 130 odrskih nastopov, 22 pevskih koncertov in 28 predavanj. Tu niso vštete predavanja, ki jih je imel preč. g. Vinko Zaletel še poleg tega izven okvira Krščanske kulturne zveze in tudi ne prireditve Zveze pevskih društev. Najpomembnejši dogodek v pretekli prosvetni sezoni je bilo gostovanje Slovenskega narodnega gledališča iz Trsta.

Po poročilu blagajnika Lojza Gregoriča pa so poročali nato zastopniki krajevnih udruženj Krščanske kulturne zveze o prosvetnem delu v letu 1966.

Po razrešnici staremu odboru so bile nato izvedene volitve novega odbora. Sprememb v odborniških mestih skoraj ni bilo. Izvoljeni so bili:

Odbor Krščanske kulturne zveze:

Predsednik: prof. dr. Pavle Zablatnik;
1. podpredsednik: dr. Valentin Inzko;
2. podpredsednik: dr. France Vrbinc;
tajnik: Nužej Tolmajer;
namestnik tajnika: strokovni učitelj Marko Hafner;
blagajnik: Lojze Gregorič;
njegov namestnik: prof. Franc David.

Poleg tega so bili v odbor izvoljeni: č. g. Vinko Zaletel, č. g. Ivan Matko, gospodična Milka Hartman, g. Štefan Pinter in Miha Zablatnik.

Občni zbor so udeleženci zaključili s temeljitim razgovorom o sodobnih kulturnih vprašanjih ter s sklepom, da se bodo v bodoče v še večji meri potrudili razgibati prosvetno življenje med Slovenci na Koroškem.

De Gaulle bere levite Zahodu

Nikdar poprej niso novoletna voščila kakega predsednika republike sprožila toliko komentarjev, kakor vprav govor generala de Gaulla ob vstopu v novo leto 1967.

Po televiziji je de Gaulle otvoril kot prvi uradno volilni boj; volitve bodo namreč meseca marca. **V svojem govoru je dejal, da bo od parlamentarnih volitev celo odvisna vladavina pete republike. De Gaullova voščila francoskemu narodu za leto 1967 imajo samo en cilj, da bi volili marca letos golistično večino, je menil neki komentator.**

Vse, kar je de Gaulle povedal v svojem govoru o zunanji politiki, je povezal z volitvami. **Kdo ne obsoja vojne v Vietnamu? De Gaulle, ki Kitajske niti omenjal ni, je dejal, da so samo Američani krivi vojne v Vietnamu in je to svojo trditev ponovil celo na novoletnem sprejemu diplomatskega zbora v Elizejski palači — tu je bil prisoten tudi ameriški veleposlanik Bohlen, ki pa dvorane zategadelj ni zapustil. Kasneje je hladno izjavil, da nima k izjavam državnega voditelja, pri katerem je pooblaščen, ničesar povedati.** Francoski predsednik general de Gaulle tudi ni imel nobene prijazne besede za zahodnonemškega kanclerja Kiesingerja in podkanclerja Brandta, katerih obisk v Parizu je pred durmi. Pikre besede je naslovil tudi na britanskega ministrskega predsednika Wilsona, ki bo prišel v kratkem v Pariz.

V svojem govoru je de Gaulle večkrat omenjal evropsko celino, ki se mora zediniti, in Anglija, otok, ne spada sem. Izgleda tako, da bo Wilson v Parizu doživel novi »veto«. Nasprotno pa je lahko tretji od državnikov, ki bo januarja prišel v Francijo, to je poljski zunanji minister Rapacki, z de Gaullovimi novoletnimi voščili prav zadovoljen.

General hoče letos francosko državno ladjo peljati na Vzhod. Zanimivo je bilo njegovo naštevanje. K vzhodnim deželam, katerim se hoče de Gaulle približati, spada tudi Albanija, ki je Kitajski naklonjena in živi v globokem sovraštvu z deželami Varšavskega pakta.

Politični teden

Po svetu . . .

JESENSKA BILANCA GLAVNE SKUPŠČINE OZN

Enaindvajseto zasedanje glavne skupščine Organizacije združenih narodov je končano in zastopniki zapuščajo New York z občutki, da vloga svetovne organizacije vedno bolj narašča in da se nenehno krepi tudi njen ugled.

Opazovalci ugotavljajo, da se je ogromna večina članic OZN trudila, da svetovna organizacija ne bi ponovno zašla v krizo. Združene države Amerike in Sovjetska zveza so pokazale na tem zasedanju pripravljenost za nove sporazume. To dokazuje tudi sporazum o miroljubnem izkoriščanju vesolja in o prepovedi pošiljanja jedrskega orožja v vesolje.

Pomemben plod letošnjega 21. zasedanja je tudi ustanovitev organizacije za industrijski razvoj UNIDO, katere sedež, kot znano (glej »Naš tednik«, štev. 52), je na Dunaju.

Skupščina je sprejela številne resolucije, ki naj bi pospešile dekolonizacijo v Afriki, ena najpomembnejših resolucij pa je brez dvoma ta, s katero so vzeli Južnoafriški uniji mandat nad Jugozahodno Afriko.

Toda v analizi dela 21. zasedanja glavne skupščine Organizacije združenih narodov je treba ugotoviti, da je problem razorožitve ostal tam, kjer je bil, in da svetovni organizaciji (OZN) kljub prizadevanju mnogih delegacij in glavnega tajnika U Tanta ni uspelo, da bi pomembneje prispevala k proučitvi vietnamskega problema.

NEMŠKO VPRAŠANJE MOGOČE REŠITI LE PO MIRNI POTI

Po koncu svojega zasedanja v Parizu je svet ministrov Organizacije severnoatlantskega pakta (NATO) objavil sklepno poročilo o dvodnevnih razpravah. Le-to navaja pripravljenost članic NATO (Atlantske zveze), da bi nadaljevale napore za vzpostavitev boljših odnosov s Sovjetsko zvezo in drugimi vzhodnoevropskimi državami na političnem, gospodarskem, socialnem, znanstvenem in kulturnem področju.

Ko ugotavljajo, da so se zadnji čas pomnožili stiki, razgovori in sporazumi na relaciji Vzhod-Zahod, sodijo atlantski ministri, da obstajajo možnosti za najrazličnejše zbližanje med posameznimi državami ali pa tudi v širšem mednarodnem okviru.

Hkrati s sporočilom so objavili tudi deklaracijo zun. ministrov Združenih ameriških držav, Velike Britanije, Francije in Zahodne Nemčije, ki pravi med drugim, da je rešitev nemškega vprašanja eden od bistvenih problemov, ki se pojavljajo v odnosih med Vzhodom in Zahodom. Ta problem je po mnenju predstavnikov omenjenih dežel mogoče rešiti samo po miroljubni poti, na osnovi samoodločitve in v ozračju popuščanja na evropski celini pod pogoji, ki zagotavljajo jamstvo vseh držav.

KAJ SE DOGAJA V INDONEZIJI?

Sojenje generala Omarja Danija (obsodili na smrt) zahteva zunanjega ministra Adama Malika, naj predsednik Sukarno predloži obračun kongresu, študentske demonstracije v Džakarti in nasprotujoče si vesti o predsednikovem potovanju v tujino (indonezijska poročevalska agencija je javila, predsednik hoče obiskati Naserja in Tita) so nova faza napadov na Sukarna. Vendar ne gre samo za napade nanj, temveč tudi na njegov stolček.

Najnovejši dogodki v Indoneziji dokazujejo, da boja za oblast še vedno ni konec. V minulih mesecih je bil le manj viden, toda zdaj se ponovno spreminja v pravcati izbruh. Trenutno je najzanimivejše vprašanje, kdo bo zmagovalec. Kandidatov je več — Sukarno, Suharto, Nasution, Malik in morda še kdo.

Na čelu političnega obračuna s Sukarnom sta trenutno dve osebnosti, in sicer Nasution in Malik. Toda za njima stoji trdna formacija desničarskih sil.

Nasutionovi napadi na Sukarna ne presenečajo preveč. Znano je, da se ta dva moža nikoli nista strinjala in da je med njima prevladovala odkrita nestrpnost. Edina razlika je v tem, da povezuje bivši vrhovni poveljnik in obrambni minister svoj nadaljnji vzpon na hierarhični lestvici neposredno s Sukarnovim padcem.

Malik na Nasutionovi strani

Kar preseneča, je okoliščina, da se je zunanji minister Malik postavil na Nasutionovo stran, čeprav se je predtem dokaj dobro razumel s predsednikom Sukarnom. Malik kot trezen politik poleg tega dobro ve, da vlada generala Suharta, katere član je tudi sam, ne more obstati brez Sukarna. Ve, da Indonezija še vedno potrebuje Sukarna, ne glede na to, kolikšno oblast ima dejansko v rokah. Predsednik je simbol nacionalne nedotakljivosti in enotnosti. Hkrati je tudi sila, ki še vedno uspešno preprečuje novo prelivanje krvi in izbruh državljanske vojne.

Čeprav Malik vse to dobro ve, se je zdaj vendarle frontalno obrnil proti človeku, čigar padec neizbežno pomeni tudi padec novega reda v Indoneziji. Kaj vse je vplivalo na takšno Malikovo odločitev in spremembo, je trenutno težko povedati.

Nova prvina v tkivu indonezijskega političnega življenja je vsekakor tudi Malikovo oddaljevanje od Suharta. To oddaljevanje spremlja tudi nova polarizacija sil okrog treh sedežev. Na eni strani je Sukarno, okoli katerega se zbirajo precej neopredeljene politične skupine, na drugi Nasution in Malik, okoli katerih se zbirajo tudi tisti, ki hočejo ne glede na ceno odstraniti predsednika republike, da bi si zagotovil vzpon, okoli generala Suharta pa se zbirajo politiki in vojaki, ki jasno vidijo, da bi vsak poskus nasilne odstranitve Sukarna pomenil tveganje, pri katerem še vedno ni mogoče predvideti vseh posledic. Od tod izvira tudi najnovejše opozorilo poveljnikov raznih rodov indonezijske armade, da bo vojska zlomila sleherno akcijo proti ustavi in zakonu.

Te odkrite grožnje niso naslovili samo na študente, ampak tudi na tiste, ki skušajo Sukarna izgnati iz dežele ali ga prikazati indonezijski javnosti kot človeka, ki se baje namerava odpovedati oblasti.

Posledica vseh teh zapletenih manevrov je precej protisloven položaj. Vlada, ki je omejila Sukarnovo oblast, ga zdaj brani. Toda ne zaradi njega, temveč zaradi sebe.

Pri vsem tem ostane še vedno ena velika neznanka: polkovniki. Srednji častniški kader, ki ni dobil činov niti od Sukarna kot večina starih generalov, niti od Suhartove vlade, t. j. od novih generalov, se doslej ni opredelil niti za eno niti za drugo stran. Morda nameravajo ravno polkovniki vreči v prihodnji potezi iz igre Nasutiona, Malika in Suharta in postaviti v ospredje indonezijskega političnega življenja novo osebnost.

. . . in pri nas v Avstriji

NOVE NAMERE DR. KLAUSA ZA LETO 1967

V daljši programatični izjavi je zvezni kancler dr. Josef Klaus v torek minulega tedna označil kot najvažnejše postavodajne ukrepe v letu 1967 sklenitev novih zakonov: zakon o plačah, zakon osebnega zastopstva in zakon za zaščito uradnikov. Kot nadaljnji cilj je dr. Klaus imenoval pojačitev strukturne politike in boljše sodelovanje s pritegnitvijo novega družinsko-političnega sosveta.

Z izdelavo zveznega zakona osebnega zastopstva naj bi zamašili vrzel pravne ureditve, katero, kot je kancler v torek, 27. decembra dejal, v javni službi že dolgo časa občutimo kot resno pomanjkanje.

Državni delojemalci in deželni učitelji bi morali dobiti tako osebno zastopstvo, ki bi jim čuvalo in pospeševalo gospodarske, socialne, zdravstvene, poklicne in kulturne interese.

Pri spremembi službene pragmatike za uradnike, kot je napovedal zvezni kancler, je mišljena:

- kvalifikacija (usposobljenost), odslej tako imenovana službena ocena; to nalogo bo prevzela posebna ocenjevalna komisija in
- uvedba posebne zaščite proti premestitvam. V prihodnje naj bi bila premestitev dopuščena le iz »važnih službenih interesov«, razen tega bi morala slediti z odlokom, proti kateremu bi bila možna pritožba z odložitvijo premestitve.

Za prvo polletje 1967 pripravljena pogajanja novega zakona o plačah, je zvezni kancler dr. Klaus dejal, da tu ne gre le za dohodke posameznega uslužbenca, marveč tudi za spremembo osebne strukture v javni službi.

VON SCHUSCHNIGG SE BO VRNIL V AVSTRIJO

Bivši avstrijski kancler Kurt von Schuschnigg je sporočil, da se bo še ta mesec vrnil v Avstrijo. Von Schuschnigg je bil kancler leta 1938, ko so nacisti zasedli Avstrijo. Ker je odklonil sodelovanje, so ga aretirali. Bil je v zaporu sedem let in leta 1945 so ga osvobodili zavezniki. Tedaj se je preselil v Združene ameriške države, kjer že 20 let poučuje zgodovino in politične vede na univerzi v Saint Louisu.

AVSTRIJSKI ZASLUŽEK PREBIVALSTVA PO ZVEZNIH DEŽELAH

V svoji pravkar »na svitlo dani« brošuri »Die regionale Dynamik der österreichischen Wirtschaft« (Pokrajinska dinamika avstrijskega gospodarstva) prinaša Zavod za gospodarsko raziskovanje prvikrat avstrijske dohodke prebivalstva, razporejene po zveznih deželah, in njihov razvoj od začetka petdesetih let.

Prav tako kot v drugih državah obstajajo tudi v Avstriji med različnimi zveznimi deželami velike razlike v zaslužku, je rečeno v brošuri.

Od zveznih dežel je Dunaj najbogatejši. Dohodek poedinega zaslužkarja je bil v letu 1961 v glavnem mestu za 28 odstotkov višji od zveznega poprečja (Avstrija = 100 odstotkov); sledita Predarlska s 106 in Salzburška s 102 odstotkoma. V srednjo skupino spadajo zvezne dežele: Zgornja Avstrija, Tirolska in Koroška (od 93 do 95 odstotkov). Šele z velikim presledkom sledita potem Štajerska z 88 odstotki in Nižja Avstrija s 83 odstotki. Najnižji poprečni zaslužek je imela Gradiščanska s 64 odstotki. Med Gradiščansko in Dunajem je bilo leta 1961 razmerje v dohodkih 1 : 2.

Razvrstitev posameznih zveznih dežel priča, da pada zaslužek od zahoda na vzhod. Če pustimo sedaj Dunaj izven naših opažanj, bi imel v zveznih zahodnih deželah (Predarlska, Salzburška in Tirolska) v letu 1961 posamezni zaslužkar za 20 odstotkov višje dohodke kot v vzhodnih zveznih deželah (Nižji Avstriji in Gradiščanski).

Poprečni dohodek različnih delov dežel pa odločilno določa del prebivalstva, ki je zaposlen v poljedelstvu in gozdarstvu. V okrajih pa, kjer prevladuje obrtniško gospodarstvo in uprava, je zaslužek dvakrat večji kot v okrajih s pretežno kmečko dejavnostjo. Padec v dohodkih med mestnimi in poljedelskimi področji pa je malo omilila država (davki in javne doklade).

Razlike ne bodo večje

V splošnem bi bilo pričakovati, da bo razlika v dohodkih med bogatimi in revnimi področji v teku časa zmerom večja. Ta domneva pa za Avstrijo, vsaj za dobo od 1952 do 1964, ne velja.

Sicer se poprečni zaslužek v posameznih zveznih deželah ni enotno razvijal, a te razlike niso bile, z dvema izjemama, tako velike.

V Salzburgu na primer je rastel dohodek posameznega zaslužkarja med leti 1952 in 1964 za 188 odstotkov, znatno močneje kot v zveznem poprečju (151 odstotkov). Na drugi strani pa je zaslužek na Štajerskem (129 odstotkov) zmerom bolj nazadoval, tako da je imela ta zvezna dežela leta 1964 že najnižji poprečni dohodek z izjemo Gradiščanske.

Salzburg ima centralno lego

Salzburg se ima zahvaliti svojemu krepkemu gospodarskemu vzponu predvsem svoji centralni legi. Deželno glavno mesto in njegova okolica sta idealni področji za inozemsko industrijo in trgovinska podjetja, ki zalagajo srednjo in vzhodno Avstrijo ter prejemajo izdelke iz zahoda.

Neugodni razvoj Štajerske

V neugodnem razvoju Štajerske se zrcali usoda rudarske industrije. Proizvodnja Štajerske industrije se je dvignila med leti 1957 in 1964 samo za 44 odstotkov, nasproti 66 odstotkov zveznega poprečja. Delež Štajerske pri nerazdeljenem dobičku družbenega kapitala je padel od 21 odstotkov v letu 1957 na 15 odstotkov v letu 1961 in ni izključeno, da je od tedaj še bolj nazadoval.

SLOVENCI
doma in po svetu

Življenjski praznik L. M. Škerjanca

Nedavno je slavil svoj življenjski praznik znani slovenski glasbenik, skladatelj Lucija Marija Škerjanc. Skladatelj L. M. Škerjanc se je rodil 17. decembra 1966 v Gradcu. Že v srednješolskih letih na klasični gimnaziji zasledimo prve njegove ustvarjalne sadove. Iz pomladi leta 1914 datirata samospeva „Prva pesem" in „Nabor", pisana na besedilo Ivana Lavriča in Franceta Zbašnika — oba sta bila komponistova sošolca, ki sta padla v prvi svetovni vojni leta 1918 v Galiciji. Nato je šel svoje kompozicijske študije izpopolnjevat na Dunaj, in sicer na tamkajšnji glasbeni akademiji, kjer je bil njegov učitelj znani avstrijski komponist Josef Marx; ta študij je končal z najboljšim uspehom. Dalje ga je vodila pot v Pariz. Pri skladatelju na Scholi cantorum je dopolnil pri komponistu V. d'Indiju kompozicijske študije. Tudi dirigiranje želi obvladati. Zato se je odpravil na šolanje k Felixu Weingartnerju v Basel v Švico in ga tudi dokončal.

Njegovo glasbeno ustvarjanje je sila plodovito. Naj naštejemo samo nekaj njegovih poglavitnih del: kantata „Sonetni venec" za tri soliste, zbor in orkester, pet simfonij, štiri uverture „Lirična", „Slavnostna", „Dramatična", „Svečana"; deset scenskih skladb po dramah in komedijah Shakespeara, Moliera, Rostanda in domačih avtorjev (I. Laha-Prepeluh, J. Rožencveta — Čarobna palica); sledijo koncerti: za klavir, za violino, za violončelo, za flavto za fagot, za harfo, pa še Koncertino za klavir, godala, Fantazija za klavir in orkester. Tudi komorno ustvarjanje je plodovito: tu najdemo 5 godalnih kvartetov, Godalni kvintet, Klavirski trio, mnogo manjših skladb za violino, violo in za violončelo s klavirjem, oziroma z orkestrom. Klavirska dela so: „Dvajset preludijev", „Šest improvizacij", „Šest nocturnov" in ena Sonata. V mladinski glasbeni literaturi pa so tale dela: 24 diatoničnih preludijev, deset drobnih mladinskih skladb, „Dvanajst variacij brez teme" itd.

Po opravljenih študijah postane tudi učitelj mladim ustvarjalcem in poustvarjalcem. Skoro vsi živeči slovenski komponisti so bili njegovi učenci, vsaj v nekaterih predmetih.

Slovenski dirigent Samo Hubad v Grčiji

V Atenah je nedavno z velikim uspehom gostoval eden najuglednejših jugoslovanskih glasbenih delavcev, slovenski dirigent Samo Hubad. Občinstvu grškega glavnega mesta se je Hubad predstavil z dvema koncertoma, ki so ju poslušalci toplo sprejeli, glasbeni strokovnjaki pa ugodno ocenili.

To je bilo drugo gostovanje slovenskega glasbenika v Atenah. Prvič je žel uspeh tam pred desetimi leti, ko je dirigiral z grškim državnim simfoničnim orkestrom.

Prvi koncert na dosedanjem gostovanju je Samo Hubad dirigiral v atenskem gledališču Rex. Po komaj treh skušnjah je Hubad navezal živ glasbeni stik z odličnim ansamblom grškega državnega simfoničnega orkestra in je prav uspešno izvajal „Žalno glasbo" slovenskega skladatelja Primoža Ramovša, Beethovnovo „Eroico" in pet Straußovih pesmi.

Franc Filipič v srbohrvaškem prevodu

Založba Bagdala v Kruševcu (Srbija) je v zbirki Mala biblioteka pred kratkim izdala izbor pesmi Franceta Filipiča pod naslovom „Sedam ljutih vetrova dolaze". Pesmi je prevedel in napisal zanje spremno besedo o pesniku Ljubiša Djidić. O prevodu je mogoče reči, da je skrben in pesniški. Zbirka je izšla pod naslovom Savremena poezija Slovenije.

V Trstu razstava slovenskih slikarjev

V Trstu je v prostorih slovenskega kluba odprta kolektivna razstava vseh slovenskih slikarjev, ki žive in delujejo na tem območju. Z izbranimi deli se je udeležujejo: Lojze Spacal, Avgust Černigoj, Jože Cesar, Klavdij Palčič in drugi.

To je po dolgem obdobju prva taka skupna razstava slovenskih slikarjev, od katerih so si mnogi že pridobili sloves ne samo v tržaški, marveč tudi v italijanski kulturni javnosti, pa tudi zunaj meja Italije.

Razstava Janeza Bernika v Düsseldorfu

V galeriji Gunar v Güsseldorfu v Zahodni Nemčiji so odprli likovno razstavo najboljšega slovenskega abstraktnega slikarja (čislan že tudi v tujini) Janeza Bernika. Razstava bo odprta še ves ta mesec, to je do 31. januarja.

Vesti iz Avstralije

V Melbournu so slovenski otroci pod vodstvom šolskih sester uprizorili mladinsko igro „Pavelčkova piščalka".

V Slomškovem domu imajo slovenske šolske sestre otroški vrtec. Upajo, da ga bo mestna občina tudi uradno priznala.

MILKA HARTMAN:

Gozd je šumel, naletaval je sneg, belo blestel je travnik in breg . . .

. . . in bližali so se božični prazniki. Mlada gospodinja Jerovčka je hitela z delom. Dobremu možu, babici in dedeju, hlapcu Andreju in dekli Marički je hotela pripraviti božično veselje.

Dobra je bila Jerovčka, lepa in ponosna Jerica. Njen mož France je v fari in občini nekaj veljal; bil je napreden gospodar, ljubeč mož in Jerica je vsa štiri leta v novem domu uživala priznanje, ljubezen vse družine, udobnost, kar ga je kmečki dom nuditi mogel in, kar se na kmetih redko zgodi — Jerovčkova hiša je bila premožna. Toda Jerica — v vsem obilju, kljub vsej ljubezni ni bila prav srečna — v družini so manjkali otroci. Leto za letom je Jerica drhtela v pričakovanju, a advent ji ni pripeljal družinskega božiča, zibka je stala postlana, a prazna. Jerica jo je postavila v malo sobico na podstrešju in jo pokrila z belim platnom. Vsaki božič je pripravljala v kotu jaslice in je žalostno gledala malega Božička v hlevcu — in se spomnila zibke na podstrešju.

Nad vasjo na nizkem hribu je stala lesena koča. Stisnjena je bila med dve z mahom, travo in grmičjem zarasli skali, kot bi se bila sramežljivo in boječe skrila pred pogledi svetlih oken ponosnih kmečkih hiš. Napol podrt hlevec, vrtiček in nekaj trate pred hišo, pred katero je bogati Jerovček ogradil svoj grunt, je bilo vse premoženje bajtarjev Hribarjev. Bajtarji pa so imeli toplo ognjišče, kajti grelo ga je deset zdravih, ljubkih otrok. Najmlajši se je še zibal v zibelki in enajsti se mu bo kmalu pridružil — kakor so kazali bogati znaki na mamici v adventnem pričakovanju.

Jerovčkova Jerica ni mogla zapopasti take neurejenosti v načinu razdelitve darov iz božjih rok; hudovala se je, da njo, Jerico pustijo te roke neobdarovano.

Babica jo je večkrat napeljala na misel, kako zelo da bi bilo Hribarjevim pomagano, če bi jim katera kmetic odvzela breme in sprejela v hišo otroka — a Jerica kaj takega ni hotela slišati: »Ne, tujega otroka pa ne! Zakaj mi lasten otrok ni dan . . .?!«

Na sveti večer, ko je bila družinska miza bogato obložena z jestvinami in darili in so na smreki zagorele številne svečke, je Jerica stopila k jaslicam, da prižge rdečo svečo. Plamen je obsijal Sveto družino. Jerica je globoko vzdihnila. Družina je bila pripravljena, da gospodar spregovori in vošči blagoslovljene praznike. Na hodniku je v stari, repati ponovci tlel žegnan les z miro in špajko.

V tem svečanem trenutku se je začulo pred hišo ropotanje, govorjenje pomešano z jokom, nato pa je močno udarilo na vežne duri.

»Na, kdo pa zdajle straši okoli hiše — pa v tej sveti noči — vendar —!«

Gospodar France je po teh besedah odprl zaklenjeno dver in na veliko začudenje se je v družinsko sobo vsulo petero ljudi, premraženih, splašenih, počrnelih obrazov. Spoznali so že znano cigansko družino, mater s tremi otroki in starega cigana Mustafo z vijolino. Mati je imela najmlajšega, zavitega v cunje, v naročju, večja dva, fantka in kake tri leta staro punčko, pa je vodil stari cigan — za ročice. Oba otroka sta jokala.

»Nimamo kam iti pod streho, usmilite se nas vi!« je stari cigan tarnal, mati pa je začela na dolgo in široko pripovedovati, da so vsi ljudje v vasi priganjali: ‚Pojdite k Jerovčku, oni imajo največ prostora' — in da je mož nekje v mestu, da z igranjem služi denar in da sploh ne ve, kjer gode in da je stari oče slab, da ne more več naprej v tem snegu in mrazu.«

Pogled na došle svetonočne romarje je moral biti tak, da je na Jerico in vse zbrane napravil tak vtis, da so se srca tajala in Jerici so v oči stopile vroče solze. Dali so jim prostor pri peči, postavili tja malo mizico, jim dali jesti in tople pijače. Ciganska družina je kar koj pospravila dobrote. Punčka je pobrala zadnje drobtine. Temni obrazi so dobili blesk sreče, miru in hvaležnosti. Pri peči se je razvil gostobeseden, nepretrgan razgovor in brnelo je kot v mlinu, ko mlinski kamni drobijo žito za dober mizjak.

Ko je Jerovčkova družina molila svojo starodavno svetonočno vigilijo »Odprite, knezi, svoja vrata in dvignite se vrata vekotrajna, in vstopil bo kraj slave« — je stari cigan zaigral na vijolino.

France je nato svečano obrnil list evangeljske knjige, stare sto let, in začel z nizkim basom: »Ko je bila Jezusova mati Marija zaročena z Jožefom . . .«

Oni pri peči so utihnili, stari cigan je sedel zdaj s sklonjeno glavo, ciganka je ujčkala otročička, ki ji je zaspal v naročju. Gospodinja Jerica je pomislila na zibko na podstrešju.

Po molitvi so otroci z materjo priskakljali k mizi z drevescem in darili. Z odprtimi usti so strmeli v dobrote in v ugašajoče svečke. Veliko je bilo veselje vseh, starih, mladih in otrok. Ciganska družina je ostala pri Jerovčkovih vse božične praznike.

Jerica se je čudila svoji sreči ob strani tujih otrok. In ko je Mustafa zopet igral neznano melodijo, se je Jerici zdelo, da čuje svetonočno glorijo, ki jo prepevajo božji angeli.

Pri Hribarju so »Trije kralji« pustili novorojenčka Valentinčka. Hribarica ga je položila v zibko k Mojciki. Ker pa je mati Hribarica težko obolela, je prišla k njej z zdravili in polno torbo jestvin gospodinja Jerovčka in ko je videla, kako je Hribarica slaba in kako ljubka sta otročička v široki in vendar pretesni zibki (trdo sta bila povita s povoji, da se malemu ne bi kaj hudega zgodilo), je oba vzela v naročje, zavila v svoj plet in odnesla na svoj dom.

Tedaj je pri Jerovčku zaživelo novo obdobje. Lepa zibka iz podstrešja se je zazibala z novorojencem Voltejem Hribarjem, v topli, svetli Jerovčkovi sobi. Hribarjevi otroci so privlekli svojo staro zibel kakor sani po sneženi gazi k Jerovčku. Triletni Jurček je sedel v njej in se smejal svojim dvonožnim konjičkom — hi, hi, hi je vpil v zibelki.

Desetletna Urška, levi konjiček, pa je ostala kar pri Jerovčku, da bo obe zibki poganjala, da se bosta pravilno zibali in da pokliče na pomoč gospodinjo Jerico ali babico, kadar bo sila.

Jeričina zibka je pozneje stekla še večkrat — v njej so se zibali pravi Jerovčkovi potomci.

O, kako lep je bil vsakokrat družinski božič!

DOPIS Z DUNAJA

Kvintet (peterospev) gledaliških zgodb

Prof. Marijan Rus želi našemu uredništvu in vsem čitateljem našega lista sreče in zdravja v novem letu in nam pošilja kot novoletno darilo tale prispevek:

Sopranistka in papež

Glasovno imajo sopranistke v zakupu visokoleteče vrhunske tone, na opernem odru pa naivna dekleta, mlade žene, kraljice, cesarice in junakinje. Zdaj so srečno zdaj nesrečno zaljubljene v mlade viteze in lepe mladeniče, zdaj zopet vlečejo mlade in stare za nos. Sreča jih združi, nesreča in smrt jih loči. Medtem ko v **življenju** umirajoče še govoriti več ne morejo, prepevajo **na odru** umirajoče pevke včasih s tako mogočnim glasom, da celo močan orkester prekriče. Toliko za šalo! Žalostno je v tej stroki to, da jim je od leta do leta teže, pričarati na oder poslavljajočo se mladost, ker leta divjajo in pri tem uničujejo lep obraz, zavirajo mladostno hojo in razširijo vitko postavo. V dramskem gledališču 30-letna igralka mladih vlog »presedla« na starejše in končno na stare tipe, v operi pa sopranistka ne more predstavljati betežne starosti, ker je to resor, torej področje altistinj, zastopnic temnih in globokih tonov. Tako je v sopranski stroki polno nedognanih in nerešenih ugank, podobno kot pri tenoristih, katerih, ko so leta naložili na široke hrbte, nihče ne zavida.

Naša draga Vilma je bila takrat še začetnica z velikimi — že v tistih letih utemeljenimi, pozneje pa izpolnjenimi — nadami in načrti. Danes stoji kot prava primadona (prva pevka) v sprednji vrsti.—

Po letu 1945 je igralska družina dunajske državne opere gostovala v Rimu. Pri izvedbi Mozartove opere »Figarova svatba« je naša mlada pevka pela prav majhno vlogo vrtnarjeve hčerke Barbarine.

Takratni papež Pius XII. je povabil vse sodelujoče umetnike k sebi in jih sprejel v avdienčni dvorani. Postavili so se v velik krog. Papež je obstal pred vsakim gostom posebej; govoril je z našimi člani zdaj nemško, zdaj italijansko, pa še celo madžarsko. Obstal je pred lepo Vilmo in jo prijazno nagovoril:

»No, kaj pa pojete Vi, dragi otrok?«

»Koloraturni sopran, sveti oče, to je moja stroka,« je odgovorila pevka.

»Koloraturni sopran? Teh besed v taki zvezi še nikdar nisem slišal!« se je čudil visoki gostitelj. »Kakšna čudna stvar pa je to?«

Mladi pevki ni šlo v glavo, da papež nečesa ne ve. Globoko je vdihnila sapo in pričela razkladati svoje znanje:

»Koloratura je nalepotičeno petje, vaša svetost, okrašeno s trilerji, to je gostolevkami, z glasbenimi okraski in prehodi vseh vrst, s predložki in s toni, ki so kot biseri nanizani v glasbenem stavku!« Skoro je hotela reči »kot kroglice na paternoštru nabrane«!

»Tako, tako,« je papež zamišljeno preudarjal in zmajeval z glavo, »kot nanizani biseri, pravite?« in že je nagovoril naslednjega člana.

Pevki je šele po sprejemu razložil naš dirigent, da Italijani izraza »koloraturni sopran ne poznajo in da tej stroki pravijo »lirski sopran«.

Ko je sveti oči pozdravil že vse navzoče in jim podeli svoj blagoslov, se je zopet po krožni poti bližal izhodu. Ko je ponovno prišel do naše pevke, ji je smeje prav na tiho takole rekel:

»Hvala vam, da ste mi to stvar tako temeljito razložili! Vendar pa še vedno ne vem, kaj naj pravzaprav pomeni ta čudna beseda!«

Altistinja in ogledalo

Če se sopranistke in tenorji, ki morajo na oder vedno pričarati mladost, pritožujejo nad starostjo, potem je to kar razumljivo. Zakaj pa vendar stokajo stare altistinje, ki morajo že tako igrati na odru ponajveč stare babe, »coprnice«, zastrupljevalke in debele gostilničarke? Saj imajo prednost že s tem, da jim na starost ni več treba črtati globokih gub v obraz, ker so jih začrtale že leta sama!

Takole je nekoč sedela v svoji garderobi postarna pevka pred ogledalom in si mazala barve v svoj odcveteli obraz. Debele solze so ji lile po licih.

Mlajša kolegica vstopi, jo spoštljivo pozdravi in začudeno vpraša:

»Čemu pa jokate, predraga gospa? Kaj pa se je vendar zgodilo?«

»Veste,« pravi objokana, »danes se cmerim že od jutra, ker je današnji dan najžalostnejši v mojem življenju. Danes zjutraj točno ob pol štirih sem dovršila 50. leto svoje starosti! Toda, prosim Vas, ne povejte tega drugim v operi, ker so to sami škodoželjni ljudje!«

Tale zgodba — tako boste rekli — ni vendar nič posebnega! Da pa je le omembe vredna, boste radi priznali, če vam povem, da je jokajoča na ta dan praznovala že svoj 58. rojstni dan!

Pa ne mislite, da je njena »najboljša« prijateljica skrivaj pogledala v njen potni list! Tam rojstno leto še vpisano ni: do tega imajo umetnice privilegij, posebno pravico! To skrivnost je sklepetala njena služkinja, ki je tako natančna, da pobriše prah tudi z zaprašenih dokumentov. —

Ker smo že pri starosti, naj še tole zgodbo povem:

Upokojeni igralec — 80 let star — obišče 90-letno upokojeno igralko. Kot kavalir stare šole se zlaže:

»Mladostno izgledate, spoštovana kolegica!«

»Lepo Vas prosim, mojster, pomislite vendar, da imam že devet križev na hrbtu,« ugovarja priletna dama.

»To vendar niso nobena leta, milostna gospa!« hoče trepetavi prikriti svojo laž. Pa mu kolegica zapre sapo:

»Imate prav, 90 let za katedralo res ni veliko!« (Dalje prihodnjič)

Sodobni kulturni portret

Heinrich Böll

Heinrich Böll je danes ena najvidnejših in najpomembnejših osebnosti v nemški literaturi.

Rodil se je leta 1917 v Kölnu. Oče je bil kipar. Sam je najprej delal kot knjigotržec, potem je bil vojak, nato študent germanistike. Takoj po vojni je napisal nekaj kratkih zgodb, kot so: »Popotnik, če prideš v Spa« (1950), »Vlak je pripeljal točno« (1949). Leta 1951 je za svoj prvi roman »Kje si bil, Adam?« dobil nagrado Skupine 47; od takrat je bilo skoraj vsako njegovo delo nagrajeno, tako leta 1955 njegov »najboljši tuji roman« — »Hiša brez varuha«. Zatem so si naglo sledila dela: »Irski dnevnik« (1957), »Zbrano molčanje dr. Murkeja« (1958), »Biljard ob pol desetih« (1959), »Radijske igre, zgodbe, članki« (1961). Poleg tega je pisal še igre za televizijo, prevajal, pisal članke, svoje prvo dramsko delo »Požirek zemlje« in scenarij za film »Kruh zgodnjih let«. Leta 1963 je izdal še »Klovnove poglede« in 1964 »Oddaljitev od čete«.

Böll ima hišo v Kölnu na robu mesta in živi tam zelo sam s svojo družino. Njegova delovna soba je opremljena skopo. Na policah mape in knjige ter v posebni sobi njegova dela; skupaj s prevodi in izdajami knjižnih družb jih je za polno omaro.

Zanj najbolj privlačna oblika proze je »kratka zgodba« (Kurzgeschichte), ker jo je najmanj mogoče šablonizirati. Ob njej si ne moreš privoščiti niti najmanjše površnosti. Pisatelj se veliko ukvarja s problemom časa, v kratki zgodbi pa so zaobseženi vsi elementi časa: trenutek, stoletje, večnost. Pri Böllu razvoj od krajših oblik k daljšim oblikam epike ne velja. Pri sedemnajstih letih, ko je začel pisati, je pisal romane veliko prej, preden se je lotil svoje prve kratke zgodbe. Napisal je okoli pet romanov, ki so zgoreli med vojno v neki podstrešni sobi v Kölnu, drugi so ostali v neki kleti. Ljudje imajo vso pravico, da sodijo avtorja po tistem, kar je objavil. Zanj samega pa je pomembno, kar je napisal; od tega pride v javnost samo del. Zanj roman ni samo roman, temveč tudi skrivališče, v katero lahko skriješ dvoje, troje besed, za katere upaš, da jih bo bralec našel. Za skrivališče je roman veliko bolj pripraven kot kratka zgodba že zato, ker je obsežnejši. V roman moreš skriti tudi osebe, čustva, kakor lahko skriješ vanj tudi vas ali celo mesto.

Na vsakega, ki postane pisatelj, vpliva sleherna knjiga, ki jo je kdaj prej zavzeto prebiral, in vsaka, ki jo bere, med svojimi prvimi in zadnjimi poskusi. Böll je dobil prvo knjigo v dar Hebla; nanj so vplivali pisatelji od Dostojevskega čez Jacka Londona do Hemingwaya, od Camusa čez Greena do Faulknerja in Thomasa Wolfa in spet nazaj k Stifterju in Heblu.

Ko so Bölla vprašali, če mora biti danes izobraženec tudi politično angažiran, je odgovoril:

»To se mi zdi skoraj samo po sebi razumljivo, zlasti velja to za pisatelja. Mislim, da je pisatelj, tako imenovani svobodni pisatelj, ena od zadnjih položajev, ki jih svoboda še ima. Kjer je v nevarnosti svoboda, je v nevarnosti tudi beseda, in narobe. Ogroženost se zmeraj začne s tem, da omejujejo jezik. Angažiranost je zame prvi pogoj, tako rekoč ozadje, in to, kar nanašam na to ozadje, je tisto, kar razumem z besedo umetnost.«

Heinricha Bölla večkrat označujejo za katoliškega romanopisca. Na vprašanje, ali se mu zdi, da ta trditev drži, da ni samo neka etiketa, je dejal pisatelj povsem jasno:

»Kratkomalo ne verjamem, da je sploh kje kak katoliški romanopisec. Prav žal mi je. Mislim, da sem romanopisec, ki je katoličan. Ta formulacija ni zrasla na mojem zelniku, a doslej še nisem našel boljše«.

Po Böllovem mnenju je prozi potreben neki kraj, neka tla. Za Kafko so bila ta tla Praga. Zanj so ta tla seve Köln, ki ga najbolje pozna, a ga nikoli ne navaja z imenom. V njegovih romanih ni težko odkriti Kölna, a vendar je skrit v njih. Gre samo za majhen del Kölna, z imenom pa navaja samo nekaj, kar je zanj veliko bolj pomembno kot Köln sam: Ren, ki ga nikoli ni mogel skriti. Človek s pravim imenom lahko imenuje samo kraje, ki so zelo veliki ali prav majhni, tako veliki ali tako majhni, da niso več resnični. Tako kot Pariz, Leningrad, Moskva, New York ali London.

FARNA MLADINA V ŽELEZNI KAPLI

vabi na veseloigro

MOČ UNIFORME

v nedeljo, 8. januarja, ob pol dvanajstih dopoldne v farni dvorani v Železni Kapli.

VABILO

Katoliško prosvetno društvo v Globasnici priredi v nedeljo, 8. januarja 1967, ob pol treh popoldne pri Šoštarju v Globasnici kulturno prireditev. Gostuje Slovensko prosvetno društvo »Bilka« iz Bilčovsa z dramo

» S I N «

Napisal Engelbert Gangl.

Vabljeni!

VABILO

na pevski koncert, ki bo v nedeljo, dne 8. januarja 1967, ob pol treh popoldne v Farnem domu v Šmarjeti v Rožu. Narodne in umetne pesmi poje moški pevski zbor iz Sveč, pod vodstvom prof. dr. Antona Feiniga. Prisrčno vabljeni.

RADIŠE

(V spomin Alojziju Thalerju.)

Na god sv. Andreja je nenadoma za vedno zatisnil svoje trudne oči naš Lojzan.

Na prvo adventno nedeljo je še pri obeh božjih službah in v ponedeljek pri svitni sv. maši opravil v cerkvi svoje dolžnosti. V sredo pa je hotel iti opoldne južinat in voščit za god svojemu gostitelju Andreju Lampichlerju, kamor je zadnja leta hodil, ker mu je mati pred par leti umrla. Kadar pa je bil bolan, mu je žena Leni nosila kosilo tja. Tako je našel zadnja leta v tej družini domačnost in družinsko toploto. Ker ga ni bilo ob času h kosilu, ga je šla Leni z gospodom župnikom iskat, našla sta ga pa poleg postelje že mrtvega. Bil je v 68. letu starosti. Mežnarijo je opravljal od 1. avgusta 1922, torej celih 44 let. Do 1957 mu je zvesto pomagala njegova mati; skromno sta živela ob skromnih dohodkih, a vendar zadovoljna.

V petek, 2. decembra, popoldne se je zbrala radiška fara polnoštevilno k pogrebu kljub dežju. Med sv. daritvijo sta ministrirala mežnarja sosednjih fara, z Medgorij in Podkrnosa. Domači g. župnik, duhovni svetnik Ludvik Jank se je poslovil z lepimi besedami od dobrega služabnika, ki je bil zmerom zvest, da ga Gospod poplača v večnosti za njegovo zvestobo. Domači pevci so se poslovili od svojega prijatelja z žalostinkami.

V imenu škofa se je pokojnemu zahvalil mil. g. prošt in dekan Tinjske dekanije

Trabesinger ter opravil v cerkvi in na grobu pogrebne obrede.

Naj povemo še v spomin, da je bil naš Lojzan narodno zavedan mož. Z rajnim njegovim stricem Tončevim očetom sta že leta 1922 osnovala močan pevski zbor, ki je postal temelj še danes obstoječemu zboru. Ko smo leta 1929 spet poživili in obnovili leta 1904 ustanovljeno Slovensko katoliško izobraževalno društvo, je rajni prevzel v odboru mesto blagajnika in ga skrbno vodil do nasilne razpustitve 1941. Bil je zaupnik nekdanjega Političnega gospodarskega društva v Celovcu. Celih 11 let je bil poverjenik lista »Koroški Slovenec«, saj je imel v tistem času 50 naročnikov.

Vedno je redno obiskoval naše prireditve in vedno rad pomagal z nasvetom ali tudi z delom. Veselil se je vsakega uspeha naših društev. Ta neomajni idealizem in trdno zavednost mu je dala pokojna mati, ki ga je tudi pred 60 leti dala v Narodno šolo v Št. Jakobu v Rožu, kjer se mu je vernost in zavednost utrdila; in to je žrtvovala mati, ki je bila samo dekla in si je morala v tedanjih časih vsak krajcar težko prislužiti.

Da bi mu bil večni Gospodar bogat plačnik za njegovo zvestobo.

Počivaj v miru v zemlji domači.

Pri nas na Koroškem

Srečanje visokošolske mladine

Na vabilo zveze študentov ljubljanske univerze je obiskala skupina študentov dunajske univerze Ljubljano. Študentje dunajske univerze so s tem vrnili obisk pevskega zbora »Tone Tomšič«, ki je bil na Dunaju sredi novembra. Klub slovenskih študentov je sodeloval na tem srečanju z moškim in mešanim pevskim zborom.

Skupino študentov je vodil predsednik zveze avstrijskih visokošolcev na dunajski univerzi g. Raimund Neuwirther. V petek, 16. decembra 1966, so priredili dunajski študentje v Viteški dvorani Križank pevski koncert, ki sta se ga udeležila med drugim rektor ljubljanske univerze, univ. prof. dipl. ing. Albert Struna in avstrijski generalni konzul v Ljubljani, dvorni svetnik dr. H. Riesenfeld. Nastopili so: »Zbor dunajske univerze«, ki je pel v prvem delu koncerta in moški ter mešani zbor Kluba slovenskih študentov, ki sta nastopila v drugem delu koncerta. Vse zbore je vodil Hanzi Gabriel.

»Zbor dunajske univerze« je pel nabožne pesmi. Posebno lepo je podal dve Haydenovi skladbi.

Razume se, da so bili Ljubljančani posebno radovedni na oba zbora Kluba slovenskih študentov. Zbora, ki sta pela znane koroške pesmi, sta bila deležna splošnega priznanja. Moški zbor kluba je zapel »Krančičev Jurij«, »Mojcej« in »Jaz pa moj gvažek«; mešani zbor se je predstavil s »Stoji hartelc zahrajen«, »Na vas gore«, »Pesem od rojstva« in »Rož, Podjuna, Zila«. Solo sta pela J. Ropitz in P. Kampuš. Funkcionarji zveze avstrijskih visokošolcev so se v Ljubljani s tamkajšnjimi predstavniki študentov razgovarjali o problemih in možnostih tesnejšega sodelovanja študentov obeh univerz. Na razgovorih je bila izražena želja, da bi ti stiki postali redni. Dunajskim študentom se bo nudilo v bodoče poceni bivanje v študentskih letoviščih na Jadranskem morju. Obe zvezi si bosta pošiljali svoje publikacije in se obveščali v slučaju večjih prireditev in postopkov. Uvedli bodo letno tudi dve kontaktni štipendiji. Služili bosta spoznavanju študentskih problemov na obeh univerzah. Nadalje sta se obe zvezi obvezali, da poiščeta družine, ki bi bile pripravljene sprejeti študente v času počitnic v svojo sredo in s tem omogočile študentom, da se naučijo jezika in spoznajo deželo.

Na družabnem večeru, ki ga je zveza študentov ljubljanske univerze priredila v svojih prostorih, sta se predsednik zveze avstrijskih visokošolcev na dunajski univerzi kot tudi njegov ljubljanski kolega zahvalila vsem, ki so doprinesli delež k temu srečanju. Rektor ljubljanske univerze je v svojem nagovoru izrazil veselje nad tem, da je med študenti obeh univerz prišlo tako hitro do tesnejših stikov. Avstrijski generalni konzul je poudaril potrebo takih stikov in z veseljem ugotovil, da išče zbliževanja prav študirajoča mladina, ki bo v veliki meri sooblikovala bodočnost obeh dežel. Rektor ljubljanske univerze in avstrijski generalni konzul sta želela študentom veliko uspeha pri nadaljnjem sodelovanju.

Kljub nekaterim organizatoričnim nedostatkom je bilo to srečanje uspešno. Končni uspeh tega srečanja se bo pokazal seveda šele v nekaj mesecih.

KARL ROJŠEK:

Na grobovih sv. Petra in Pavla v Rimu

V hotelu Bled, kjer smo prenočevali, zajtrkovali in večerjali smo tisti večer srečali duhovnike mariborske škofije z g. škofom Maksimilijanom Držečnikom, ki je baš isti dan praznoval svoj god. Lastnik hotela, g. Levstik, ga je v svojem lastnem kot tudi v imenu služinčadi pozdravil in mu voščil vso srečo in zdravje, kakor tudi njegovi duhovščini, da bi se počutila pri njemu kot doma. Tudi nas koroških bratov je bil škof vesel. Na njegov predlog smo skupno zapeli nekaj res lepih narodnih pesmi. Po dobri uri kramljanja smo se poslovili in odšli k počitku. Slovo pa smo morali vzeti tudi od našega rojaka č. g. Kajžnika, ki je toliko dragocenega časa žrtvoval, samo da je utešil našo radovednost in še to za boglonaj. Če bi njega ne bilo, bi tudi tega spisa ne bilo. Toliko zgodovinskega gradiva nam je podal, tolmačil to in ono, še vodil nas čez cesto, da nismo zakoračili brezmiselno pod prometno rimsko kolo. Srčna hvala za vse usluge, tudi »finančne«, ko nas je opozarjal, tukaj ne, je predrago, pač pa tam, kjer je ceneje. Marsikateri šiling je ostal v žepu, ki bi v nasprotnem slučaju odrajžal drugam. Zato mu želimo mnogo uspeha pri nadaljnjem študiju, in še enkrat, iskrena hvala.

Zjutraj, dne 13. oktobra smo po zajtrku vzeli slovo od hotelskega osebja kot tudi od vodje, ki nas je spremil do kombija in daroval vsakemu izmed nas steklenico rujnega z željo, da se vrnemo srečno z dobrim vtisom iz Rima vsak na svoj dom. Štefko je zložil naše bisage v prtljažnik, mi pa smo zasedli vsak svoje prostore, in zbogom, Rim, kjer sem se naužil po cerkvah toliko lepote, da so bile zvečer utrujene oči in še polna glava.

V Sieno smo dospeli točno ob 12. uri in si še na hitro ogledali tamkajšnjo cerkev in potem je šlo naprej, kajti pot je še dolga in nekdaj cvetoče mesto Firence bi še tudi radi videli, vsaj stolno cerkev. Ob treh smo dospeli tja. Cerkev, ki je posvečena Devici Mariji, je dolga 169 metrov, v križu pa široka 104 metre. Velikanski stebri jo delijo v tri ladje. Ogromna kupola se dviga nad cerkvenim obokom v visočino 107 metrov. Cvet umetnosti in krasote pa so trojna vrata iz brona, v katerih so reliefi iz življenja Jezusovega. Svetovno znani umetnik Michelangelo, ki je te podobe nekoč ogledoval je vzkliknil: »Ta vrata bi mogla stati pri vhodu v paradiž.

Zvonik, ki stoji posebej na trgu, je visok 84 metrov. Baje vodi na vrh 400 stopnic. Firence pa slovijo po vsem svetu kot mesto lepih umetnin. Celo največji umetnik Michelangelo je tukaj nekaj časa deloval. Ob štirih smo odrinili dalje proti Bologni, ki spada med najstarejša mesta v Evropi. Nekdaj je cvetela tu obrt, trgovina in veda. Prve in največje šole v Evropi so tu ustanovili papeži za krščansko omiko. Tukaj je tudi najstarejša univerza v Evropi. Veličastna je cerkev sv. Petronija, kras in ponos mesta. Dolga je 117 metrov, visoka pa 40 metrov. Ima tri ladje in okoli dvajset kapelic z oltarji, slog pa je gotski. V celem mestu pa je okrog dvajset cerkva; prebivalstva pa šteje mesto okrog 900.000.

Sinčnikov kombi nas je po dobro prespani noči, 14. oktobra zjutraj, ob sedmih zopet sprejel v svoje varno okrilje, in ob 11. uri smo že stali v Padovi pred cerkvijo, ki je dolga 95, široka 34 visoka pa 37 metrov. Sedem ogromnih kupol in dva mogočna zvonika gledata daleč iznad njene strehe. Stopili smo v cerkev. Pri oltarju sv. Antona se je baš začela služba božja v nemškem jeziku, bila je namreč skupina romarjev iz Nemčije, ki so se vzorno vedli in goreče molili pri priprošnjiku za tiste, ki so v sili in stiski.

Ob dveh smo pa odrinili proti zadnji postaji na Koroško domov. V Št. Jakobu so nas najprej zapustila tri mlada dekleta, ki so se na celi vožnji zares dostojno obnašala. Hvala vam, dekliči, za vso prijaznost, ki ste jo izkazale nam starejšim. Potem se je izkrcala najstarejša romarica, ki je tako junaško prestajala vse tegobe, ki so združene s potovanjem. Saj je bilo treba dnevno mnogokrat iti iz kombija ven, potem po stopnicah, ki so v Italiji neizbežne pred vsako cerkvijo, pa zopet nazaj v kombi in vse je vzela za dobro. Še mene je parkrat dregnila: »Zapojte še tisto: ‚Kje so moje rožice' in še tisto ‚Mrzel veter tebe žene, ljuba ptičica od nas'.« Želim vam, draga mamica, zdravje in srečo do skrajnih mej življenja.

Potem se je odluščila od nas v Podgorjah gospa Hafner, mirna družabnica. V Žihpolju se je poslovila gospa Marija Vigošnik, saj jo poznate? Koroško ona dobro pozna. Podjuno, Rož in Zilo. V njeni hiši se je brez dvoma veliko čitalo, pesmi pa najbrže več pozna, kot smo jih mi vsi skupaj. Ona je tudi preprečila, da se ni v kombiju ustanovil »Trapistovski red«. Gospa Vigočnik, še na mnoga leta, s tako živahnim humorjem v bodočnost.

Štefko je z menoj in mojo boljšo polovico odbrzel naprej proti Celovcu. Ura je bila že čez devet, ko smo prišli na domače dvorišče. Moja sveta dolžnost je, da se javno zahvalim v imenu vseh, ki so bili z nami na romanju, avto-podjetniku gospodu Sienčniku, ki je tako vzorno uredil to potovanje, razmeroma poceni, saj je bil v vožnji vštet tudi ogled mesta in njegovih znamenitosti. Vse je delovalo brezhibno in romarji so bili močno zadovoljni. Šoferji g. Sienčnika ne poznajo zadirčnosti, kar se tako rado dogaja pri marsikaterem. Štefko je pokazal svojo dobrosrčnost, bil dosleden in potrpežljiv, ustregel pa vsakemu, če je bilo le v njegovi moči. To podjetje prav toplo priporočam vsem romarjem in izletnikom, kamor koli ste namenjeni.

(Konec)

SVEČE

(Pogrebi)

Po težki bolezni je 17. novembra preminila pri svoji hčerki pri Ukelnu v Svečah Štofelnova mama, gospa Marija Dubrovič.

Skoro 80 let stara mati je pogumno in vdano v božjo voljo prehodila odločeno ji življenjsko pot. Od zibeli do groba je dolga pot. Njo je vodila od Žganka na Podgorskih Rutah najprej v domačo cerkev in šolo, potem pa v razne službe, dokler se ni poročila k Štofelnu v Št. Janžu v šentjakobski fari. Tam je rajna gospodinjila, vzgajala otroke in samo po nekaj letih zakona tudi gospodarila, ko ji je mož-gospodar padel v prvi svetovni vojni. Mali otročiči še na očetov grob niso mogli. Dolgo vrsto let je rajna vzorno vodila gospodarstvo. Ob vsem delu je imela čas za molitev v družini in za obisk cerkve. Ko je izročila posestvo sinu, se je z najmlajšo hčerko preselila v Ljubljano. Druga svetovna vojna ji je vzela sina Hanzeja in tako je Štofelnov dom dvakrat zgubil gospodarja. Hči Ančka se je odločila za v Ameriko. Tam se je poročila z Hanzijem Woschitz, uglednim krojačem, rojakom iz Ledinc. Hči Mici pa je prišla za gospodinjo k Ukelnu. Pri njej je bila Štofelnova mama zadnja leta svojega življenja. ker je tudi hči Urška z družino odšla v tujino — v Avstralijo. Tako je blago materino srce romalo k svojcem: na grobove rajnih, v Kanado, v Avstralijo. Še nekaj let pred smrtjo se je rajnica za eno leto podala v Ameriko k hčeri Ančki.

Zadnje poletje je Štofelnova mama zbolela. Vsa skrbna nega in zdravila ji niso pomagala.

Veliko sosedov in znancev iz Zgornjega Roža pa tudi iz Sveč je rajno spremljalo na sveško pokopališče. Preč. g. dekan msgr. dr. Hornböck jo je ob asistenci dr. Janka Mikule, izseljenskega duhovnika iz Avstralije pokopal.

Naj zaostale tolaži zavest, da je rajna odšla k svojemu Stvarniku in svojcem po plačilo za svoje dolgoletno trpljenje, za svojo vernost in skromnost, za vse dobro, kar je storila v tej dolini solz. Naj ji sveti večna luč.

—

Na Bistrici je preminil 16. decembra g. Johan Inzko, Kovačev Hanzi. Bil je delavec v tovarni, sedaj že v pokoju. Skromen in prijazen, delaven in veren je imel mnogo prijateljev, ki so ga spoštovali in ga tudi spremili na sveško pokopališče. Zelo bodo žalovali za očetom in starim očetom žena, otroci in vnuki.

Po trudapolnem življenju in dolgotrajni, težki bolezni naj se rajni spočije pri Bogu.

Pri nas na Koroškem

„Namišljeni zdravnik" in njegova psihoanaliza

Pred dobrim mesecem je bila v Lepeni premiera »Namišljenega zdravnika« in doslej se je že pojavil na odrih v Selah, v Globasnici, v Bilčovsu in v Slovenjem Plajberku. Menda je svoj posel dobro opravil. Pozdravil je vse tiste, ki bolehajo na kulturni pasivnosti, zrahljal je trebušne mišice vsem, ki so ga videli. Če jih že ni spravil v bučen smeh, jim je pa sigurno zvabil tih nasmeh, ki prihaja od srca in zato še bolj zaleže. Lepenčani na primer so bili tako navdušeni nad komedijo, da so podrli in pospravili oder — seveda, ko je bila igra že pri kraju. Rekli so, da je škoda večera, ki so ga tako lepo pričeli s smehom in smehljanjem, tak večer da je treba končati z godbo in plesom.

»Namišljeni zdravnik« ni tiste vrste zdravnik, ki ga poznamo mi. Naši zdravniki nam celijo rane, dregajo po trebuhu itd. Ta zdravnik pa se ukvarja z dušo. To pa zato, ker so ljudje na telesu zdravi, bolni so pa zato na duši. In duševne bolezni so še hujše kot telesne. Komedijo je napisal Dunajčan Hans Weigel. Za nas je nenavadna le v toliko, da se ne dogaja v koroški slovenski vasi, ampak v Ameriki, v vili milijonarja. Igralci apelirajo zato na fantazijo gledalca. Kako naj si tudi mi preprosti slovenski ljudje predstavljamo ameriško razkošje, izobilje, blesk. Za vsem tem pa se skriva dolgočasnost ameriškega življenja, nezaupanje med možem in ženo, med sinovi in starši. Take in podobne (lastnosti) slabosti se pač polastijo človeka, ki ima vsega preveč.

Komedija je okusno popoprana, posoljena in posladkana; pristoji starim prav tako kot mlečnozobcem; vsakemu nudi nekaj sočnih grižljajev. Vsakdo je lahko sledil, čeprav ni razumel tistih par tujk, ki jih je slišal z odra. Kdo od nas preprostih zemljanov pa že ve, kaj je kvantiteta libida, psihoterapija, megalomanija, erotični simptom, sadistično-masohistična komponenta in kaj vem še vse. Ker ničesar nismo vedeli početi z njimi, smo se smejali, saj smo vedeli, da jih tudi laži-zdravnik uporablja, ne da bi vedel, kaj pomenijo. Drugače pa je komedija preprosta. Pisatelj je uporabljal že od davno priljubljeni motiv o zamenjavanju in zmešnjavah, ki jih je potem treba razvozlati. Nekdo se izdaja za tisto, kar ni. Na njegovi laži je vse zgrajeno. Ko ga razkrinkajo, je igra pri kraju. Lažnivec je v tem primeru Harry. Izdaja se za zdravnika, čeprav je le navaden zastopnik zavarovalne družbe, ki še nikoli ni kaj slišal o zdravljenju duševnih bolezni. V hiši milijonarja ima pa še prav posebno srečo. Pat bi rad ubil svojo ženo Nellie, ker vedno spet ponavlja besedo »seveda«. Nellie hoče njega ubiti, ker je iz dneva v dan bolj navdušen nad artičokami, ki jih jesta že skozi trideset let vsak dan in jih oba sovražita. Sina Franka pa sumijo, da je psihopat (bolan na pameti). V resnici pa je le v svojem podjetju poneveril 1000 dolarjev. Telesno so vsi zdravi, v podzavesti pa imajo take grozne misli. Harry jih vse ozdravi, zavaruje vilo in vse kar je v njej živega in neživega — s tem doseže svoj prvoten cilj, s katerim je prišel v hišo — vrhu tega pa vzame s sabo še Peggy, čilo in čvrsto dekle.

Igralci so iz 8. a razreda Slovenske gimnazije. Na skrivaj si želijo, da bi nabrali nekaj okroglih za maturitetno potovanje. Pomagali naj bi jim tudi s tem, da se udeležimo njih prireditve.

Igralci so se kajpada odlikovali v odrski dovršenosti, uglajenosti in rutiniranosti. Pričarali so na deske vso magiko, ki jo imenujemo gledališče.

Če povprečno pogledamo igro, lahko rečemo, da je bila prehitro pri kraju, se pravi, da so igralci včasih prehitro govorili. S tem so zmanjšali dramatičnost in napetost. V trenutkih, ko je situacija na višku, so nekajkrat zapravili efekte, ki bi po naravnih zakonih morali slediti, s tem da niso vložili kratkih odmorov. Hiteli so.

Harry ponekod preveč skriva svojo ognjevitost. Sape vzame kar preveč, zmanjkuje pa mu gest.

Nellie je pravi model ameriške milijonarke, zelo hvaležna prikazen. Peggy ima včasih preveč monoton jezik, ko je sama tako pisana in živahna. Pri Patu nisi vselej prepričan, ali ima res milijarde v banki ali ne. Mimi pa je kot rojena hišna. Človek se pri njej ne boji, da bi razbila porcelanasti pribor, najsi je oder še tako majav. Nenavadno graciozno, skoraj neslišno bega po hiši. Frank pa napravlja tako figuro — seveda samo, če se dela bolnega, da se ti nemudoma vsiljuje misel, da ne zna šteti do pet. Hladny sem pa tja zgublja čut za muzikalnost in ritmičnost. Nervozen je dosti. Enkrat je tako sukal oči, da si se bal, da jih bo zasukal. Šepetalca (suflerja-ko) sicer nismo videli, slišali pa smo glas, ki je zelo nežno zvenel. Iz tega sklepamo, da mora biti dekle.

Publika je navdušeno ploskala igralcem — dokaz notranjega zadoščenja.

Nekdo, ki mu je igra zelo ugajala.

Hvala vsem prijateljem, ki so nam v zadnjem času pridobili nove naročnike!

Uredništvo

Ostanite zvesti naročniki
„Našega tednika!"

25-letnica mašništva g. župnika Jakoba Škofiča

LOČE OB BAŠKEM JEZERU

Loška farna družina se je na zahvalno nedeljo ob koncu cerkvenega leta strnila okrog svojega župnika ter mu pomagala zahvaliti Boga za 25 let mašništva, njemu samemu pa se je zahvalila za 10 let gorečega delovanja v župniji. Tako otroci kot odrasli so oblekli svoje duše za slavje v svatovsko obleko milosti božje ter se v lepem številu udeležili sv. daritve in daritvenega obeda, zavedajoči se, da s tem slavljenca najbolj razveselijo. Cerkveni pevci so olepšali zahvalno daritev z zares ubranim petjem. Posebno ganljivo doživetje tako za g. župnika kot za farane je bilo, ko je g. župnik tik pred sv. obhajilom stisnil faranom roko v znamenje odpuščanja, harmonije in skupnega prizadevanja za rast božjega kraljestva v župniji. Pobratimiji v cerkvi je sledila agapa v župnišču, katere so se udeležili zastopniki faranov, cerkveni pevci in duhovni sobratje iz soseščine. Bog daj g. župniku še za drugi polčas njegovega duhovniškega delovanja obilo milosti, potrpljenja in trdnega zdravja!

Čestitkam se pridružuje tudi uredništvo in bralci našega Tednika!

SLOVENSKO KULTURNO DRUŠTVO V CELOVCU

prisrčno vabi na

veselo pustno prireditev

ki bo v nedeljo, dne 15. januarja 1967, s pričetkom ob 7. uri zvečer v KOLPINGOVI DVORANI v CELOVCU.

Kulturni del sporeda bodo prevzeli **dijaki 8. a razreda Slovenske gimnazije** z Weiglovo komedijo v treh dejanjih

NAMIŠLJENI ZDRAVNIK

Deviza igralcev: Smeh je zdrav.

Skrita namera igralcev: Pomagaj si sam, če hočeš iti na maturitetno potovanje.

Prostovoljni prispevki.

Po igri bo **pustni ples s prijetno domačo zabavo.**

Vse rojake, ki si želijo kulturnega užitka in domačega pustnega razvedrila, bomo z veseljem pozdravili na naši prireditvi.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

SOBOTA, 7. januarja, ob 19.30: **Die großen Sebastians** (Veliki Sebastijani), veseloigra Howarda Lindsaia in Russela Crouseja.

NEDELJA, 8. januarja, ob 14.00 uri: **Schneeweißchen und Rosenrot** (Snežnobela in Rožnordeča) po pravljici bratov Grimm predelala Heide Mautz.

PONEDELJEK, 9. januarja, ob 19.30: V gledališču na poskusnem odru v dvorani za vaje: **Ein Flaschenreich für die Erde und die Seilpenne.**

TOREK, 10. januarja, ob 10. uri: **Hänsel und Gretel** (Janko in Metka), opera Engelberta Humperdincka in ob 19.30: **Andere Sorgen** (Druge skrbi) v gledališču na poskusnem odru.

SREDA, 11. januarja: **Veliki Sebastijani.**

ČETRTEK, 12. januarja, ob 19.30: **Paganini,** opereta Franza Leharja.

RADIO CELOVEC

Slovenske oddaje

NEDELJA, 8. 1.: 7.30—8.00 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 9. 1.: 14.15—15.00 Poročila, vreme, objave, pregled sporeda. — Iz zdravnikove beležnice (Dr. Jožef Glančnik: Zgodovinski razvoj — sladkorne bolezni, insulina in tozadevnih tablet. — Koroške narodne (poje: Marijan Kos; klavir: Mira Pehani). — Beremo za vas — 27. (J. Jurčič: Deseti brat). — 18.15—18.30 Venček narodnih. — TOREK, 10. 1.: 14.15—15.00 Poročila, vreme, objave. — Športni mozaik. — SREDA, 11. 1.: 14.15—15.00 Poročila, vreme, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 12. 1.: 14.15—15.00 Poročila, vreme, objave. — Žena in dom. — PETEK, 13. 1.: 14.15—15.00 Poročila, vreme, objave. — Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. — Iz ljudstva za ljudstvo — III. del (Franc Ogris pripoveduje). — Beremo za vas — 28. (J. Jurčič: Deseti brat). — SOBOTA, 14. 1.: 9.00—10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Televizija Ljubljana

SOBOTA, 7. januarja 1967: 17.15 Poročila — 17.20 Zviti Pejo — lutke — 17.40 Kje je, kaj je — 17.55 Televizijski obzornik — 18.15 Vsako soboto — 18.30 Brata — kulturni film — 19.00 Po sledovih plesnih korakov — 19.15 Neznani kraji — serijski film — 19.40 Cikcak — 20.00 Televizijski dnevnik — 20.30 Ljudje in papige — humoristična oddaja — 21.30 Dota — film iz serije Bonanza — 22.20 Zlata lestvica — zabavno glasbena oddaja — 23.10 Zadnja poročila.

NEDELJA, 8. januarja: 9.25 Poročila — 9.30 Narodna glasba — ponovitev — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Ponovitev serijskega filma za otroke — 11.30 Tomek in pes — film za otroke — 15.00 Tekmujte z nami — Ljubljana : Maribor (do 16.10) — 17.15 Ponavljamo za vas: Mrtvi ne plačujejo davkov — 17.20 Poročila — 18.25 Zgodbe za vas — serijski film — 19.00 Ime in priimek — mladinska igra — 19.40 Dunajska drsalna revija — 20.00 TV-dnevnik — 20.45 Cikcak — 20.50 „Nima Splita" — zabavno glasbena oddaja — 21.50 Poetične teme — Sarajevo — 22.00 Mednarodna smučarska tekmovanja v Bohinju — 22.20 Poročila.

PONEDELJEK, 9. januarja: 11.40 TV v šoli: Zunanja trgovina SFRJ — 12.05 Naša vas — dodatek k šolski uri — 17.20 Poročila — 17.25 Mali svet — oddaja za otroke — 17.40 Risanke — 17.55 TV obzornik — 18.20 O našem govorjenju — 18.45 Znanost in tehnika — 19.05 Portreti: prof. dr. ing. Janko Kavčič — 19.15 Tedenski športni pregled — 19.40 Aktualne teme — 20.00 TV-dnevnik — 20.30 TV drama — 21.30 Mali koncert — 21.45 Knjiga, gledališče ,film — 22.05 TV-devnik — zadnja izdaja.

TOREK, 10. januarja: 15.00 Slalom v smučanju za ženske — Grindelwald — 18.25 Poročila — 18.30 Ljudska pesnica s krškega polja — 18.50 Oddaja o morju — 19.40 TV-obzornik — 20.00 Celovečerni film — 21.30 Kulturna panorama — 22.10 Zadnja poročila.

SREDA, 11. januarja: 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 15.20 Osnove splošne izobrazbe — ponovitev — 16.05 Veleslalom za ženske — Grindelwald — 17.00 Poročila — 17.05 Disneyev svet — 17.55 TV-obzornik — 18.15 Tisočkrat zakaj — oddaja za otroke — 19.00 Reportaža — 19.30 Mozaik kratkega filma — 20.00 TV-dnevnik — 20.30 Cikcak — 20.35 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 „Prijateljska igra", igra Dietra Meichsnerja — 22.00 Čas v sliki.

SREDA, 11. januarja: Telev. v šoli: Wajmarska republika — 11.55 Prenos iz Grindelwalda: mednarodno žensko smučanje, veleslalom — 17.00 Poročila — 17.03 Za otroke od 5. leta dalje: Bratranec Janko z gosko — 17.35 Za otroke od 11. leta dalje: V temni hosti — 18.30 Poročila — 18.35 Francoščina — 19.00 Prizori iz Avstrije — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Moja melodija: IV. koncert po željah — 21.25 Čas v sliki — 21.45 Iz parlamenta.

ČETRTEK, 12. januarja: 11.00 Tel. v šoli: Poročila — 11.03 Več kot zlato in dragulji. Dunajska zakladnica pripoveduje zgodbe „Svetega rimskega cesarstva" — 12.00 Kaj bi rad postal? Medicinska sestra — 18.30 Poročila — 18.35 Italijanščina — 19.00 Športni kalejdoskop — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Prenos iz „Theater der Jugend": „Pametna norka"; veseloigra v 3 dejanjih, Lope de Vegasa — 21.45 Čas v sliki.

PETEK, 13. januarja: 10.00 Naši krkoni — 11.03 Moja melodija IV. Prenos iz Grindelwalda: Mednarodno smučanje žensk v smuku — 18.30 Poročila — 18.35 Kmečki pregled — 19.00 Trg ob koncu tedna — 19.30 Čas v sliki — 20.15 „Gola resnica, kriminalna komedija — 22.05 Večerna poročila in v žarometu „Sedem dni svetovnih dogodkov.

SOBOTA, 14. januarja: 12.50 Poročila — 12.55 Prenos iz Wengena: Mednarodno tekmovanje za moške v smuku — 17.00 Poročila — 17.03 Za družino: Pri cvetličnem doktorju — 18.30 Plesni tečaj z zakoncema Fern — 18.40 Kaj vidimo novega? S Heinzom Conradsom — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Prenos iz Raimundtheatra: „Bengalični ogenj", glasbena komedija — 22.50 Čas v sliki — 23.10 „Perzijske hijene, film divjega zapada.

Avstrijska televizija

NEDELJA, 8. januarja: 17.00 Poročila — 17.03 Za otroke od 11. leta dalje: „Ognjenordeča roža", pravljica iz Daljnega vzhoda — 17.45 Mladinski svet — 18.15 Inšpektor Esseni. Popotno poročilo o prometni policiji v Nigeriji — 18.50 Poročila — 19.00 Veselje ob glasbi. Poje Irmgard Seefried — 19.30 Aktualni športni pregled — 21.10 Poročila — 22.20 Kristjan v času — 22.30 Poročila.

PONEDELJEK, 9. januarja: Poročila — 18.35 Tečaj francoskega jezika — 19.00 Neznani svet; dokumentarno poročilo — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki s športom — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Kabaretni program z graškim ansamblom „Pomivalci krožnikov" — 21.00 Dovolite? Plesni tečaj z zakoncema Fern. — 21.30 Čas v sliki.

TOREK, 10. januarja: 10.20 Poročila — 10.25 do 14.00 Direktni prenos iz Grindelwalda: Mednarodno smučanje žensk v slalomu — 18.30 Poročila — 19.35 Angleščina — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30

MAŠNO VINO pri Kristijanu BREZNIKU, Celovec, Viktringer Straße 5, tel. 22 51.

Namesto venca

v spomin na pokojnega dipl. trg. Dolfeja Piceja je darovala družina Breznik iz Pliberka Mohorjevemu dijaškemu domu 200.— šilingov.

Brat Dominik Peter Noč želi vsem rojakom v Rožu, Podjuni in Zilji ter vsem Slovencem po širnem svetu mnogo sreče in uspehov v letu 1967!

PEČI in štedilnike znamke Tirolia v najboljši kvaliteti in največji izbiri!

PODJUNSKA TRGOVSKA DRUŽBA

BRATJE RUTAR & Co.

DOBRLA VES — EBERNDORF
A 9141 Tel 04236-281

ZA MLADINO IN PROSVETO

Kako je bilo pred 1967 leti?

V tistem letu, ko se je v Betlehemu rodil Jezus, je stara zvezdarna v Sipparju ob Eufratu napovedala konstelacije Jupitra in Saturna v podobi rib. In astrologi so to napeto pričakovano srečanje razlagali tako, da se bo v Palestini rodil vladar sveta. In od Eufrata so se trije modreci, ki so bili prav omenjeni astronomi oziroma astrologi odpravili na pot, da poiščejo Mesijo, Kralja miru.

Mnogi ljudje so takrat verovali, da je napovedani Mesija že davno na svetu. Videli so ga v cesarju Avgustu, ki je iz Rima vladal svetu in prinesel Rimljanom mir in blaginjo.

Britanija s svojimi cinovimi rudniki takrat še ni bila del rimske države, ki je segala od Galije do Sirije.

Na morju so v tistem letu Rimljani prvič prodrli od Jutlandije — v deželo Kimbrov.

Na severu je tekla meja rimskega imperija ob Renu in Donavi, kjer so iz takratnih vojaških taborišč kasneje nastala razna mesta, kot Köln, Mainz, Trier.

S prebivalci dežel okoli Vzhodnega morja so Rimljani zamenjavali jantar za srebrno in stekleno posodo.

Galija, ki jo je osvojil Cezar, je postala rimska provinca in so jo v kulturi in jeziku romanizirali.

Iz področja reke Maina pregnani Markomani so se selili na Češko.

V letu Jezusovega rojstva je bil Rim že mesto nebotičnikov, zaradi stalnega naraščanja cen za stavbišča so zidali hiše 25 metrov visoke. Palače bogatinov so bile opremljene s centralno kurjavo in preprostimi hišnimi telefoni. Prebivalci vzhodne Evrope so pa živeli še od lova.

Preko grških mest ob Črnem morju so dobivali Rimljani tako zaželeno kitajsko svilo. Kitajci so v zameno dobivali lepe sužnje in papagaje.

Kitajska, ki je živela takrat že 200 let za velikim zidom, je začela postajati budistična.

Massilia, današnje mesto Marseille v Franciji, ki so jo 600 let pred Kristusom ustanovili Grki, je takrat slovela po vsem znanem svetu zaradi odličnega vina.

V Nimesu v današnji Franciji so tisto leto dozidali orjaški vodovod.

Cesar Avgust, ki je mnogo plačal iz lastnega žepa, je dal na svoje stroške izboljšati cestno omrežje Italije s 4 do 7 metrov širokimi cestami. Pri Arminiu. današnjem Riminiju, so postavili na koncu Via Flaminie velik slavolok.

V Španiji so isto leto Rimljani podvrgli Asturce ter začeli v Asturiji kopati zlato in srebro.

Keltska plemena Španije so slovela po svojih voznikih. Dirke z vozovi so bile takrat na dnevnem redu zlasti v Rimu. Vozniki na dirkah so bili v tisti dobi zvezdniki sveta, podobno kot danes filmski prvaki. Njihovi prejemki so dosegli milijonske zneske. Kot je danes na svetu nešteto občudovalcev in občudovalk filmskih zvezd in zvezdnikov, so takrat obstajali krožki strastnih častilcev junakov iz arene. Pod cesarjem Tiberijem se je dogodilo, da se je pri pogrebu slavnega voznika vrgel eden njegovih občudovalcev na grmado, kjer je že bilo pokojnikovo truplo.

Na Balkanu so bile takrat na dnevnem redu vojne proti nenehno prodirajočim barbarom. Službena doba rimskega vojaka je trajala 20 let.

V Španiji je bilo takrat že več pomembnih pristaniških mest, najbolj znana v tistem času je bila Nova Kartagina, današnja Cartagena.

Med najvažnejšim izvoznim blagom Rimljanov so bila vina in rdeče pološčeni lončeni izdelki iz Arretina.

Grško mesto Atene so bile v letu Jezusovega rojstva že brez pomena. Veljale so pa še vedno kot učno mesto za filozofe in govornike. Že 500 let prej so grški misleci izračunali, da je zemlja okrogla, in razvili nauk o atomih.

V čast za boga proglašenega Avgusta so v Mali Aziji zidali velike templje.

Davki so igrali odločilno vlogo. Štetje davkov je bilo tudi vzrok, da sta se odpravila Jožef in Marija v svojo domovino.

Na Vzhodu znanega sveta so takrat prebivali Parti. Njihovi zlatarji so že uporabljali električni tok, ki so ga pridobivali v baterijah z octovo kislino. S to genialno konstrukcijo so lahko tudi že galvanizirali.

Afrika je dobavljala žito, sadje, zlato, slonovino, divje zveri in predvsem sužnje. Bogati Rimljani so imeli do tisoč sužnjev na svojih domovih. Posameznemu sužnju ni bilo treba veliko delati. Skoraj v vsaki hiši je bil suženj, ki ni imel drugega opravka, kot da je napovedoval čas.

Kartagina, nekoč tako mogočno mesto, iz katerega je prišel Hanibal, si po razdejanju po Rimljanih še ni opomogla.

Najbolj navaden kovanec rimske države je bil bakreni »as« s cesarjevo sliko. Od tega kovanca izvira naziv »as« pri igrah s kartami.

Egipt je dobavljal pšenico. Od navečje knjižnice starega veka, slavne biblioteke v Aleksandriji, ki je hranila okoli 700.000 knjižnih zvitkov, je bilo v letu Jezusovega rojstva le še malo ohranjenega. Večji del je 47 let prej zgorel.

Trgovina z Indijo se je takrat vršila preko Rdečega morja. Vendar prekop med Sredozemskim in Rdečim morjem, ki so ga zgradili 500 let prej, ni bil več uporaben.

V Jeruzalemu je vladal stari Herod, moderen, pa tudi brezvesten vladar. Za kralja so ga postavili Rimljani. Herod ni bil Jud in so ga zato vsi Judje sovražili. Govorice o prihodu novega kralja, še bolj pa rimski davčni uradniki, ki so tisto leto vse pregledovali, so mu nadvse napeli živce. Ko je odpor proti njemu postajal vedno večji, je dal pobiti v Jeruzalemu 300 častnikov in v Betlehemu številne Davidove privržence.

Or.

Slovenska „moderna" leposlovna doba

Ob koncu 19. stoletja se je pojavilo več novih struj v pisateljevanju, ki so zavračale realizem oz. naturalizem. V slikarstvu je tedaj nastopil impresionizem, ki je opustil prikazovanje predmetov in skušal izraziti vtise le v kompoziciji barv. V pesništvu se je pojavil simbolizem, ki trdi, da so vsi predmeti, ki jih pesnik opisuje, samo simbol njegovega doživljanja.

Ivan Cankar

Najvidnejši predstavnik nove struje v slovenski literaturi je pisatelj Ivan Cankar (1876-1918). Rodil se je »na Klancu« na Vrhniki. Študiral je na realki in na tehnični fakulteti na Dunaju, toda resnega študija se ni oprijel. Preživljal se je s pisateljevanjem. Bil je tako prvi slovenski poklicni književnik in časnikar.

Cankar ni mogel vzdržati v naturalizmu. Cankar je naš največji mojster psihološke analize. Vse do zadnjih let življenja prevleduje v njegovem ustvarjanju satira, ki je v njem znova vzkipela, kadar je prišel v domače kraje, ko je gledal gnile razmere in breznačelnost v političnem in družbenem življenju.

Cankar je prenovil našo pripovedno umetnost. Je naš največji mojster v noveli in črtici. Obenem je naš najboljši dramatik (Kralj na Betajnovi, Za zarodov blagor, Hlapci, Lepa Vida).

Svetovno znana je njegova povest Hlapec Jernej. Mladostne spomine je združil v zbirki črtic »Moje življenje«. Zadnje njegovo delo so »Podobe iz sanj«, ki so nastale ob času prve svetovne vojne.

Oton Župančič

Moderna nam je dala največjega pesnika poleg Prešerna — Otona Župančiča (1876—1949), doma iz Vinice v Beli Krajini. Univerzo je končal na Dunaju in potem po Aškerčevi smrti postal arhivar mesta Ljubljana. Po prvi svetovni vojni je bil upravnik Narodnega gledališča in leta 1938 je postal član Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Prva njegova pesniška zbirka je bila »Čaša opojnosti«. V dunajskih letih je izdal tudi zbirko otroških pesmi »Pisanice«. V zbirki »Čez plan« se zave svojega poslanstva v službi domovine. »Samogovori« je zbirka pesmi, v katerih se poglablja vase in razkriva življenjske uganke. Najboljše pesmi iz teh zbirk je ob koncu prve svetovne vojne povzel v zbirki »Mlada pota«. Nato je izdal pesmi zadnjih let v zbirki »V Zarje Vidove«.

Župančičev pesniški jezik je zelo bogat, zgradba pesmi pa je svobodna. Zadnja desetletja je prevajal Shakespeara in napisal dramo »Veronika Deseniška«. Pesniška žila mu je usahnila. Med komunistično revolucijo se je premetaval v dvomih med bogokletstvom, hripavimi političnimi popevkami in naturalistično banalnostjo v upanju, da bo še našel moralni temelj, ki ga je vse življenje iskal.

Kette in Murn

Najbolj umerjena narava med slovenskimi modernimi je Dragotin Kette (1876—1899), Notranjec iz Prema na Krasu. Umrl je komaj 23 let star, a nam je zapustil krepke in optimistične pesmi, v katerih opeva kmečko zemljo in človeka. Najbolj priljubljen mu je bil sonet. Tako v sonetu kot v gazeli je prvi za Prešernom.

Josip Murn — Aleksandrov (1870—1901) je tudi zbolel za jetiko in umrl na isti postelji kot Kette dve leti za njim. Njegove pesmi so najlepša slovenska impresionistična lirika. Spremembe v naravi so gibalo za njegovo sanjavo dušo. V obliki se je še bolj sprostil kot Kette, vendar se v njegovih pesmih zrcali čudovita enotnost človeka in narave. Njegove »Pesmi in romance« je po njegovi smrti izdal dr. Ivan Prijatelj.

IZ FILMSKEGA SVETA:

Svet, meso in hudič . . .

Samo trije ljudje so ostali na svetu, namreč v fantastičnem filmu družbe Metro Goldwyn Meyer, ki se imenuje »Svet, meso in hudič«.

Film se odigrava po novi vojni, v kateri so zaradi smrtonosnih bakterij pomrli prav vsi ljudje. Med preživelimi mora seveda biti ženska, katero igra Inger Stevens, drugi je lep mlad črnec, v filmu Harry Belafonte, tretji, belec, Mel Ferrer, pa se pojavi v New Yorku, kjer živita prva dva, nekje iz južnega Atlantika, in obvezni filmski »trikotnik« je tu.

Kako živijo zadnji trije ljudje na svetu? Ženska in črnec se najdeta v New Yorku in se naselita vsak zase v dveh praznih hišah, ki sta več ulic narazen. Ona se vname zanj, on se je otepa. Rajši zbira slike po praznih stanovanjih, krožnike pa po jedi kar skozi okno meče, saj jih je dovolj ostalo.

Ko pride tretji človek, se pa brž pokaže, da je eden od obeh mož odveč na svetu, čeprav je vsega skupaj le troje živečih ljudi na vsej zemlji. Zato se moška začneta zalezovati s puškami okoli oglov Wal Streeta, nazadnje pa se vsi trije znajdejo v donebniku Združenih narodov in se pomirijo.

Tako se nazadnje pokaže, da je tudi v tem fantastičnem filmu bila Organizacija združenih narodov le za nekaj dobra, namreč za zadnje tri ljudi na svetu.

Predavanja akademskih starešin v New Yorku

V letošnji poslovni dobi je pod vodstvom kiparja Franceta Goršeta naše akademsko starešinstvo organiziralo slovenske kulturne večere v New Yorku.

Spored predavanj je:

14. oktobra: Gorše, Vodlan, Zupančič: Prikaz izvirne sodobne grafike. — 11. novembra: č. g. dr. Franc Blatnik: Rimske katakombe. — 9. dec.: dr. L. Puš: Sodobna religiozna glasba. — 13. jan.: č. g. K. Wolbang: Slovenski misijonarji in misijonsko delo v zaledju. — 10. februarja: Rudi Večerin: Sodobna slovenska lirika. — 10. marca: č. g. dr. A. Farkaš: Problemi novih slovenskih naseljencev. — 14. februarja: dr. Franjo Delak: Zdravje in šport. — 12. maja: prof. Rado Lenček: Pomen slovanskih jezikov v naši dobi. — 16. junija: inž. Ludve Burgar: Problemi današnje aviacije.

Predavanja so skrbno pripravljena in po vsebini zanimiva in poučna in pomenijo z vsakim večerom za udeležence novo duhovno obogatitev.

ZA NAŠE MALE

Nekaj šolarske zabave

1. Napiši, kaj dela: slon, pes, vrabec, golob, konj, pek, krojač, kovač, krovec, kmet. Primer: Slon lomasti po gozdu.

2. Napiši, kar največ glagolov k naslednjim besedam: avto, motor, letalo, ladja, tank, dež, sneg, toča, potok, morje, časopis, radio, televizijski aparat, gramofon, telefon. Primer: Avto brzi, prehiteva, hiti.

3. Poišči na zemljevidu Koroško in si izpiši imena večjih krajev, gora in rek!

Petelinček in bobek

Nekoč sta živela petelinček in kurica. Kadar je petelinček jedel, je zmeraj hitel in hitel, a kurica mu je venomer prigovarjala:

»Petelinček, ne hiti tako, ne hiti tako, petelinček!«

Nekega dne je spet naglo kljuval okrog sebe. Naletel je na bobek, ga v naglici pogoltnil, tako da mu je obtičal v grlu. Davil se je: ne diha, ne sliši, kakor mrtev leži na tleh.

Kurica se prestraši, teče urno h gospodinji in kriči:

»Oh, gospodinjica, daj mi hitro masla, da bom petelinčku grlo namazala, zadavil se je petelinček z bobkom.«

Gospodinja ji pravi:

»Steci urno h kravici in prosi jo mleka, da ti bom lahko zmetla masla.«

Kurica hiti h kravi:

»Kravica, golobičica, daj mi hitro mleka, iz mleka bo gospodinjica zmetla masla, z maslom bom namazala petelinčku grlo, zadavil se je z bobkom.«

»Stopi urno h gospodarju, reci mu, naj mi prinese sveže trave.«

Kurica hiti h gospodarju.

»Gospodar, gospodar! Prinesi urno kravici sveže trave, kravica bo dala mleka, iz mleka bo zmetla gospodinjica masla in z maslom bom namazala petelinčku grlo, zadavil se je z bobkom.«

»Teci urno h kovaču po koso!,« pravi gospodar.

V eni sapi je pritekla h kovaču.

»Kovač! Kovač! Daj mi hitro dobro koso za gospodarja. Gospodar bo dal kravici trave, kravica bo dala mleka, gospodinjica mi bo zmetla masla in jaz bom namazala petelinčku grlo, zadavil se je z bobkom.«

Kovač je dal gospodarju novo koso, gospodar kravici sveže trave, kravica je dala mleka, gospodinjica je zmetla masla in ga dala kurici.

Kurica namaže petelinčku grlo in bobek zdrsne po grlu. Petelinček poskoči in zapoje na ves glas:

»K i k i r i k i k i!«

Oče Micky-miške umrl

V 65. letu starosti je v bolnišnici v Burbantu umrl znani ustvarjavec risanih filmov Walt Disney. Bil je dva tedna prej operiran na pljučih.

KNJIGA O SLOVENSKEM SLIKARSTVU

V Ljubljani je Cankarjeva založba izdala monumentalno knjigo »Slovensko slikarstvo« v nakladi 8000 izvodov. Polovica jih je bilo že v naprej prodanih.

Za dobro voljo

Dober odgovor

Nadutež sprevodniku tramvajske železnice: »No, ali je Noetova barka že polna?«

»Samo osel še manjka, vstopite hitro.«

V šoli

Učitelj: »Hanzej, kaj je veter?« — Hanzej: »Zrak, ki se mu mudi.«

P∘I∘S∘A∘N∘O B∘R∘A∘N∘J∘E

Vraževernost in sprava

(Božična zgodba)

V Ledinah je že dišalo po božiču. Narava je dobila lepo obleko. Belo ivje je na gosto viselo, da je drobna bilka, ki je ni potlačil sneg, bila debela kakor kol. Jutra v gozdu so bila čarobna. Vsako drevo je bila nevesta v beli snežni odeji, okinčana z nežnim ivjem, ki je v prvem soncu zablestelo kot dragulji in biseri.

»Tako mora biti, če ne, ni pravega božiča,« so govorili ljudje, ki so se dohitevali v ranem jutru na poti k zornicam.

Stari Tomaž iz Slabétove bajte je delal stol, da bo na sveti večer med polnočnico gledal vaške čarovnice, ki bodo po povzdigovanju ritenski prihajale izza oltarja. Devet vrst lesa ima že nabranega, še treh vrst ga mu manjka, da bo stol narejen iz dvanajstih lesov, urezanih pred zoro na kraju, kamor se ne sliši zvonjenje od nobene cerkve. Od svete Lucije do božiča je dvanajst dni in vsako jutro je zarana treba urezati enega.

Še tri dni je bilo do božiča. Povsod so se že pripravljali nanj. Ženske so ribale in pospravljale, otroci so bili povsod v napoto, da so jih podili na peč s šibo, ki jo je prinesel sveti Miklavž. Moški so nasekavali bakIje in opravljali krplje, da jih tudi še tako debel sneg ne bo udržal, da ne bi šli k polnočnici.

Na Podklancu pod vasjo pa ni bilo božičnega razpoloženja. Dve hiši sta stali tam na samem, za streljaj daleč od vasi. Nekoč je bila tam ena sama hiša, ena sama velika kmetija. Stari ljudje še vedo povedati, da so slišali v mladih letih pripovedovati stare ljudi o Blažonu iz Podklanca, ki se je pri petinšestdesetih letih drugič oženil. Svojemu sinu, ki je imel tedaj že trideset let, je izročil polovico grunta, mu postavil hišo, hlev, kaščo in kozolec in mu poiskal bogato nevesto: vse, kar mora kmetija imeti, da se loči od bajte in kajže.

V staro hišo pa si je Blažon pripeljal drugo ženo. Živel je dolgo, da je učakal eno manj kot sto let in preživel še drugo ženo.

Zdaj je že dolgo od tega in ljudje, ki žive na obeh kmetijah v Podklancu, si niso nič več v sorodu. Stara hiša je še ohranila svoje ime »Na Podklancu«. Novi pa so rekli vsi pri Slabetu, ker je ta kmetija imela slabše njive in bolj izsekan gozd.

Obe hiši sta bili med seboj sprti. Tistega leta, ko je bila tako huda suša, da so se celo stara drevesa sušila, so neke nedelje popoldne udrle na Podklanski vrt Slabetove kokoši in uničile vso zelenjavo, ki jo je gospodinja tako skrbno zalivala, da je ne bi uničila suša. Tedaj je Podklanjčan prvič zmerjal Slabetove. Par dni nato pa so Slabetove krave popasle Podklanski zelnik. Podklanjčan je trdil, da so Slabetovi nalašč nagnali krave v njegov zelnik.

Slabe je obletel tri fare, da bi v poznem letnem času še našel kje druge zeljnate sadike. Našel jih je in ponudil Podklanjčanu, da mu jih posadi s svojimi ljudmi in dá les za ograjo iz svojega gozda.

Podklanjčan pa se je grdo držal in mu oponašal zdaj kokoši, zdaj zelje. Da slabega soseda noben plot ne zadrži, je dejal, če ta hoče delati svojemu sosedu škodo.

Zdaj je bilo tudi Slabetu dovolj.

»Pa si zelje nasadi na peč in v kuhinjo za ognjišče, če misliš, da drugod ne bo varno!« mu je zabelil.

Kar sta govorila dalje, so bile same hude besede, ena ostrejša od druge. Na pragu sta se prikazali še ženi obeh gospodarjev in priskočili z jeziki na pomoč vsaka svojemu možu. Vse hudo so si privoščili, ki more človeka zadeti na duši in telesu.

Tisto jesen je lisjak znesel vse kokoši iz Slabetovega kurnika. Čeprav so bili krivci sovraštva med sosedi pokončani, je sovraštvo ostalo. Vsi bližnji in daljni sosedje so si prizadevali, da bi sprta soseda poravnali, pa vse zastonj.

»Naj pride in me prosi odpuščanja. On je prvi začel, on je vsega kriv, on je manj kakor jaz!« Tako je odgovarjal Podklanjčan in Slabe prav tako.

»Še jaz ju poskusim spraviti,« se je zavzel Tomaž iz Slabetove bajte. »Če Bog dá, še ta božič bo vse poravnano. Boste videli, če ne bo res.«

Kako bo naredil, tega ni pravil nikomur. Vedeli so pa vsi, da, kar Tomaž reče, to tudi naredi. Že zna vsako reč tako izpeljati, da se mu posreči. Najbolj pa sta mu zaupala najstarejši Slabetov sin Tone in Podklanjška edina hčerka Ančka, ki sta se rada videla že poprej, ko so si bili sosedje še dobri prijatelji. Tudi zdaj sta še vedno našla priliko, da sta si povedala, da nista huda eden na drugega. Tomaž jima je pa bil pomočnik, pismonoša in vse, kar je bilo treba.

Podklanjčan je večkrat trdo prijel hčer, zakaj se druži s Slabetovim, ki da je tatinskega rodu, in tudi Slabe je grozil sinu, da mu ne bo dal grunta čez, dokler ne bo pozabil Ančke.

Mladost ima malo za mar račune, ki jih kujejo odrasli. Oba sta upala, da se bo nekega dne vse lepo izravnalo in se bo spet povrnil ljubi mir. Saj je Tomaž rekel, da se bo.

»Bog nam ga daj za ta sveti božični praznik!« je vzdihnil stari bajtar Tomaž, ki je pridno brskal po starih knjigah, polnih božje modrosti in poduka človeški slabosti in nevednosti.

Tisti večer, dva dni pred božičem, je po večerji nataknil kučmo in površnik. Namenil se je bil na Podklanec. Skoval je načrt, kako bo spravil sprta soseda. Pa kaj bi samo z načrtom! Treba ga je tudi uresničiti!

»Z očetom bi se rad nekaj pogovoril,« je omenil Ančki, ki jo je našel samo v hiši.

Ančka je veselo pozdravila Tomaža in nekoliko zardela, kot znajo prikupno zardevati dekleta njenih let. Mislila je, da je spet kakšna Tomaževa pretveza, da ji bo izročil pismo od Toneta, ne da bi kdo najmanj slutil, kaj je dobila.

»Vidiš, Ančka, tebi sem pa tole prinesel,« je privlekel iz omota neke slikarije. »Tole boš lepo nalepila na trd papir in izstrigla, pa bodo lepe jaslice. Sam sem narisal zdaj pozimi, ko človek nima posebnega dela.

Ančka je bila vesela, čeprav so bile jaslice in ne pismo, kot je pričakovala. Pohvalila je mojstra in se brž spravila k delu.

»Če boš pridna, bo tudi Tone lahko prišel gledat jaslice,« je dejal Tomaž.

»O, ko bi Bog dal! Tako pusto je pri nas, odkar smo v prepiru.«

»Bo, Ančka, bo. Le pobožno moli tudi ti in z veliko ljubeznijo postavi jaslice, ta lepi božični spomin!«

V hišo je vstopil gospodar Podklanjčan.

»Na samem bi se rad nekaj pogovoril s teboj,« je prosil Tomaž.

»Ančka, v kuhinjo pojdi,« je velel Podklanjčan hčeri in sedel za mizo.

Ančka je šla. Tomaž je tudi prisedel k mizi.

»Si že dokončal stol, s katerega boš gledal coprnice med polnočnico?« je spraševal Podklanjčan. »Ga boš posodil meni, da bom videl, kako bo Slabečka kot coprnica prišla izza oltarja? Izgleda že zdaj tako, da lahko na prvi videz ugotoviš, da zna jahati na metli.«

»Ne bodi tak!« ga je miril Tomaž. »Take besede samo večajo jezo. Stola ti ne dam, ker služi samo tistemu, ki ga naredi; pač pa vem zate nekaj drugega.«

Tomaž je prisedel bliže Podklanjčana in nadaljeval.

»Si že slišal kdaj, da na sveti večer med polnočnico v vseh studencih izvira vino namesto vode?«

»Sem že slišal, pa to je samo vraža.«

»Morda pa ni,« je ugovarjal Tomaž. »Božični večer je tako skrivnosten. Vseh vrst čuda se godé. Živali spregovore, čebele letajo po zraku, če pogledaš v vodo vidiš v njej svojo bodočnost . . .«

»Morda je to res! Toda da bi teklo vino, tega pa ne verjamem. Saj bi vse drvelo k studencem in bi ostale cerkve med polnočnico prazne. Ali se ti ne zdi tako?« je modroval Podklanjčan.

»Že res, toda ljudje tega ne vedo; pa še nekaj je: Če te kdo vidi ali če imaš jezo na koga, tedaj ko zajameš, se vino v hipu spet spremeni nazaj v vodo,« je nadaljeval Tomaž.

»Zdaj pa že razumem, kam cikaš,« je zrastel Podklanjčan. »Misliš, da se bom jaz polakomnil tistega vina, ki priteče izpod skale, in se zaradi tega spravil s sosedom, ker praviš, da se vino spet sprevrže v vodo, če ima tisti, ki zajema, jezo na koga? Ne bo nič! Imam že toliko, da si lahko kupim vina več, kot bi se ga v eni uri naccdilo pri najmočnejšem studencu. Nikomur se še nisem uklonil in pred nikomer se ne bom poniževal, pa četudi trpim škodo zaradi tega. Ne poznaš še, kako zna biti ponosen podklanjski rod.«

»Pa vendar, poskusi!« je dalje silil Tomaž. »Pomisli, da bo Slabe počil od jeze, če bo slišal, da pri tebi stoje v kleti sodi polni najboljšega vina, ki si ga dobil zastonj.«

Nič ni več rekel Podklanjčan, toda beseda se ga je le prijela in je ponudil Tomažu žganja.

»Ne, pil pa ne bom. Sem se zaobljubil, da ves advent ne bom pokusil žgane pijače.«

»No, pa vendar vsaj posedi še, da se bova bolj natančno pomenila!« je silil Podklanjčan, kateremu je vrelo po glavi zaradi vina in tiste nesrečne jeze. Toliko vražarski je bil le, da je šel na Tomaževo zanko.

»Staro izročilo pravi, da ne smeš imeti jeze na nikogar tedaj, ko zajemaš,« je razlagal Tomaž.

(Dalje na naslednji strani)

Karel Širok:

Jezusa zibljeta dve golobici

Marija Dete je rodila,
v plenice ga mehko povila.
In žalostno se je držala,
tako je Jožefu dejala:
»Kje dete moje bo ležalo,
kje bo ležalo, kje bo spalo?«
In Jožef zibko je stesál,
porisal jo in jo postlal.
Marija se je nasmehnila,
se nasmehnila, govorila:
»Zdaj zibka že stesana je
in toplo že postlana je.
A kdo bo zibal vse noči?
Jaz trudna sem in brez moči.«
In prileteli sta dve ptici,
dve krotki beli golobici,
zibali sta ga vsako noč,
ob zori odleteli proč.

Spomini TRATNIKOVEGA OČETA

5

Jaz pa bi se bil rad peljal tudi s cestno železnico, ki so jo takrat vlekli še konji, a za nas vse je bilo predrago. Tako smo šli peš naprej skozi Trnjo ves, mimo kapelice v Ačalas in skozi gozd po bližnjici h Gospe Sveti. Prespali smo v nekem skednju, kjer so kuhali tudi kavo, vse drugo smo pa imeli s seboj v culi. Drugo jutro smo si ogledali cerkev, grob sv. Modesta oziroma kamnito krsto in zvonove. Posebno nas je zanimal veliki zvon, saj smo o njem že toliko slišali, tudi to, da bi pod njim lahko trije čevljarji šivali. Vrnili smo se po isti poti. Na Lendu je bilo veliko ladij z drvmi in iz vlaka sem občudoval veliko Vrbsko jezero, ali, kakor smo rekli, Celovško jezero.

Stric Zep je na enem očesu oslepel, zato smo na božjo pot šli tudi k Sv. Luciji ob Zilji: zgodaj zjutraj do Brnce peš, potem z vlakom do Čajne, kjer smo si ogledali izdelovanje brezalkoholnih pijač in jih tudi poizkusili; nato smo šli peš do Št. Pavla. Tukaj smo pogledali cerkev in pokopališče, kjer so bili vsi napisi na križih slovenski; nekatere, ki so bili v lepih rimah, je stric prepisal.

Od tukaj smo šli naprej do Št. Štefana, ogledali si cerkev in na večer prišli k Sv. Luciji. Prenočišče smo spet dobili v nekem skednju. Mene so poslali, da bi kupil mleka, da bo kava bela; pri nekem kmetu pa so mi rekli, da še niso »pocikali«, (to je ziljski izraz za »pomolzli«), kar seveda nisem razumel in prišel brez mleka nazaj. Šele teta je imela potem več uspeha.

Zjutraj smo šli k maši v tamkajšnjo cerkev, ki pa ni bila posebno lepa. Po maši smo poslušali tri skupine fantov; dve skupini sta peli slovenske in ena nemške pesmi; imeli so tudi ples pod lipo. Vsa dekleta so bila oblečena v ziljske noše.

Potem je šlo vse v gostilne. Mi smo šli za slovenskimi fanti in dekleti ter posedli za mize. Dekleta Ziljanke pa so stale na plesišču pri steni ter so jih od tam fantje vodili na ples, po plesu so se spet vrnile na svoja mesta. Stric je poskusil plesati parkrat s kako Ziljanko, pa je prišel fant ter mu povedal, da »imamo Z'lani dečle sami zase . . .«

Kmalu smo jo ubrali spet proti domu, to pot ne več na Čajno, ker nam je nekdo povedal, da je na železniško postajo Šmerče bliže. Na Brnco so pa prišli po nas s konjem in kolesljem.

Vsako leto smo se peljali, včasih pa šli tudi peš na božjo pot k Mariji v Podgorjah v Rožu — največkrat na Malo Gospojnico; zmiraj nas je peljal mladi Mlinarjev gospodar. Vzel je s seboj tudi vse posle, ker je veljalo v dolini pravilo, da ostane tisti od poslov še eno leto pri hiši, kdor se pelje na Malo Gospojnico na božjo pot v Podgorje. To je bilo tam ta dan zbranih boljših in slabših vozov, pa tudi lojtrice so bile zraven, samo da so se peljali!

Najbolj mi je ostalo v spominu romanje leta 1897, ko so bili na Koroškem vojaški manevri. Ko smo prišli v Št. Jakob, so bile ceste že polne topov in vojaških vozov, pod klancem na Bistrici pa so nam hoteli spreči našega konja njim za priprego, a k sreči je bila kobila tako huda, da je ni upal noben vojak spreči; tako smo srečno prišli v Podgorje, domov gredé pa je bila cesta že bolj prazna.

Tudi k Mlinarju je prišla cela četa 97. pešpolka; to so bili Tržačani in Istrani, sami Slovenci. Kuharji so najprej spraznili in umili kotel, kjer smo kuhali za svinje. Kotli niso hoteli prav goreti in tako so vojaki spet in spet spraševali, kdaj bo kuhana menaža. Po večerji pa so se postavili v skupine in peli, da je kar bobnelo. Še se spominjam posebno na pesmi: »Oj ta soldaški boben« in »Tam za turškim gričem«. Drugo jutro pa je šlo vse skupaj spet naprej.

Začetek železnice na našem koncu

Okrog leta 1900 so začeli graditi železniški predor v Podroščici. Prej tako tiha dolina je nenadoma zaživela. Popravljali so ceste in začeli voziti tovore — lažje reči iz Vrbe, težje stroje pa iz Brnce; mostove pa so v ta namen podprli. Že ko so inženirji merili, so pomagači zaslužili po rajnišu, zdaj pa je šlo vse vozit cement in železje. Prej je bil v Podroščici samo grad in zidovje starih fužin, zdaj pa so začele rasti — kot gobe po dežju — lesene barake, nastalo je célo veliko naselje z gostilnami in trgovinami.

Delavci so prihajali iz vse avstro-ogrske monarhije, Italije in iz Balkana. Plačevali so jim v zlatu. S hribov nad progo in iz predora so vozili z ozkotirno železnico material in ga nasipali, kjer stoji danes železniška postaja. Ta ozkotirna železnica pa je peljala tudi do Turnov, kjer je bilo za časa Miklove Zale gradišče; tam so lomili kamen za predor. V hrib so si napravili delavci, doma iz takrat še turške Makedonije, v zemljo jame, tako imenovane »zemljanke«, v katerih so prebivali. Vsak mesec pa je nesel eden teh Makedoncev denar njih družinam.

Domačini so vsa ta dela za predor nekaj časa le postrani gledali, potem pa so se tudi oni oprijeli teh del. Tudi fantje mojih let so šli na delo v predor. Rekli so jim »boči«; ti so nosili železje in orodje popravljat kovačem ali vozili material z vozički. Dobili so na dan po tri krone. Od nas pa smo nosili mleko v kanglah na hrbtu gostilnam k tunelu, liter po 12 do 15 krajcarjev; to je trajalo sedem let, ker so navrtali vsako leto goro za en kilometer, vse seveda na roko, saj takih vrtalnih strojev, kot jih imamo dandanes, tedaj še ni bilo. Tudi stric Zep, ki je bil zidar, in še veliko domačinov je začelo delati v predoru. Imel je dolge škornje ter plašč ali bluzo iz voščenega platna, da se je voda, ki je prihajala s stropa tunela odtekala. Delal je tudi pri bolnišnici in upravnih hišah; od teh nekatere še danes stojé.

(Dalje prihodnjič)

Vraževernost in sprava

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

»Saj tisti čas, ko bom zajemal vino v sode, bom mislil na to, da ga dobim čim več. Kdo bi tedaj mislil na prepir, ki ga imam s sosedom!« je ugotavljal Podklanjčan.

»Kakor veš. Poskusil! Pogledal bom še enkrat tisto stran v mojih bukvah, kjer piše o tem, in na sveti večer me pridi vprašat. Zdaj pa moram iti. Imam še druga pota nocoj.«

V veži ga je prestregla Ančka in mu izročila drobno pisemce za Toneta.

Podklanjčan tisti večer dolgo ni zaspal. Mislil je in preudarjal:

»Grem? Ne grem? Kaj, če ne bo nič? Kaj če zvedo sosedje?« Pohlepnost in jeza na soseda sta še bolj pognali kri v glavo.

Tomaž pa je vasoval pri Slabetu pozno v noč. Ta je bil od kraja strašno nataknjen. Vso jezo je zlil na Tomaža.

»V moji bajti živiš, moje njive imaš v najemu, od moje milosti si odvisen, pa zahajaš k Podklanjčanu, ki je moj sovražnik in ga ščuješ proti meni! Iz bajte te poženem!«

Tomaž je molče poslušal pridigo in čakal, kdaj bo Slabetu zmanjkalo besed. Šele, ko ta ni vedel več kaj reči, je povzel besedo Tomaž.

»Motiš se, sosed,« je mirno odgovoril na vsa zbadanja. »Jaslice sem zanesel tja. Tudi zaradi vajinega prepira sem mu dejal par besed. Kaj bi lagal! Saj sam sprevidiš, kako neumno je to ujedanje, ki ga imata med seboj.«

»Jaz nisem začel, tudi končal ne bom!« je ugovarjal Slabe.

»Le poskusi! Saj ne bo tako težko. Vsaj zdaj za božič! Še dva dni je. Bog te bo vesel in vsi vaščani te bodo hvalili. Najbolj pa boš ustregel svojemu sinu Tonetu.«

»Že res,« je preudaril Slabè. »Toda ponižati se! Da bi šel prosit odpuščanja njega, ki je vsega kriv? Saj bi me nagnal kot psa! Ima se za bogatejšega in je tudi.«

»Pa postani bogatejši ti!« se je razvnel Tomaž. »Ali ne bi hotel biti bogatejši kot Podklanjčan?«

»Nobene stvari si ne želim bolj; toda kako?« je Slabe začudeno pogledal Tomaža.

»Poslušaj!« je skrivnostno začel Tomaž in se pomaknil bliže k Slabetu. »Čez dva dni bo božič. Na sveti večer med polnočnico teče v vseh studencih vino namesto studenčnice. Pojdi na Perile, kjer je najmočnejši studenec daleč naokoli, in tam si ga natočiš nekaj sodov. Nekaj ga porabiš doma, nekaj prodaš. Grunt, velik, kot je tvoj, si lahko zaslužiš v kratkem času. Tam gotovo ne bo tekla slaba kapljica. Najmanj tak bo, kot so ga pili v Kani galilejski.«

»Pa če res teče vino?« je neverno gledal Slabe.

»Res, če ti pravim!« je trdil Tomaž.

»In če bi prišel tja tudi Podklanjčan. Da bi se tam s koli pobila . . .?! Ne, bolje, da ne grem!«

»Če pride — prava reč!« se ni dal ugnati Tomaž. »Saj se mu ni treba kazati. Skriješ se za grm. Če bo prišel, se mu boš krepko nasmejal. Mislil bo, da nataka vino, pa bo zajemal vodo. Pozabil sem ti povedati, da vino brž postane voda, če sta dva človeka poleg.«

»To pa to! Kajpak da pojdem! Ni mi za vino, pač pa da bom soseda videl osramočenega. Kar nagovarjat ga pojdi!« je silil Slabe Tomaža, »in veliko sodov naj vzame s seboj! Ko bo vse napolnil, pa se bom jaz dvignil izza grma in se mu smejal, ker bo imel samo vodo v njih. To ga bom izplačal, skopuha nemarnega!«

Slabè se je tako razvnel, da bi Tomaža res nagnal iz bajte, če bi mu ta rekel, da je to le prazna vraža. Sovraštvo je res huda reč. Čisto ga je vsega prevzela misel, kako bo zagodel sosedu.

Tomažu je bilo skoro žal take zvijače, ko se je poslovil in odšel domov. Spotoma je premišljeval.

»Tako lep načrt sem imel, kako ju bom pri studencu dobil skupaj in ju pripravil do sprave. Saj iz samega sovraštva verjameta v stare vraže, da na sveto noč pri studencih izvira vino namesto vode. Pobila se bosta, ko se dobita na samem. Moliti bom moral, dosti moliti, da bo božje Dete storilo čudež. Moje besede so prenerodne . . .«

Doma je v bajti res pokleknil pred bohkov kot in pobožno molil k božjemu Detetu.

*

Prišel je sveti večer.

Popoldne ob treh so se razmajali zvonovi. Ljudje so popustili delo in se pripravljali za sveti večer.

Živina je bila že nakrmljena, hlevi lepo posnaženi in pometeni, okrog vseh poslopij skidana gaz, da bodo tudi stari ljudje in otroci šli okrog voglov kadit in kropit.

Pot okrog voglov je ponekod dolga. Vse tri dele rožnega venca zmolijo spotoma. V vsak prostorček stopijo in ga pokadé in blagoslové. Zunaj pa obidejo vsa poslopja. Zvonovi zvonijo ves čas in ne nehajo še dolgo potem, ko je procesija okrog voglov že končana.

Ko se vrnejo in odmolijo, stečejo fantje in dekleta v drvarnico. Vsak v naglici zagrabi naročje drv. Ko se vrnejo od polnočnice, jih preštejejo. Kdor jih ima na pare, se tisto leto poroči, če ne, pa čaka naslednjega leta.

Tudi Podklanjska Ančka je šla, a bolj iz navade. »Saj vem, da ne bo nič, tudi, če bodo polena na pare, ko imamo jezo s sosedom,« se je žalostila. »Tako žalosten je sveti večer letos!« Sami z materjo sta morali okrog voglov. Nihče nima za mar jaslic, ki jih je tako lepo naredila kot še nikoli.

Podklanjčan in hlapec sta pripravila voz in sode, kot bi mislila iti na sam sveti večer na Vipavsko po vino.

Po večerji je Podklanjčan šel k Tomažu. Tomaž je bil kratek.

»Stôri, kot sem ti rekel! Pojdi opolnoči na Perile, kjer je curek najmočnejši; in ko bo ura udarila polnoči, zajemi! Glej, da te nihče ne vidi.«

»Pa če grem s hlapcem in s konji, se ne bo vino ustrašilo?«

»Hlapec naj ostane daleč zadaj. Moraš biti sam. Saj bosta sode že pozneje naložila. Natakati moraš pa sam. Nič ne pomaga.«

»Bom naredil tako, kot si naročil,« je rekel Podklanjčan. »Če bo kaj prida, ti bom že poslal par vrčev, da boš imel dovolj pijače za praznike.«

Dobre volje je odšel domov in spotoma mislil na Slabeta, kako se bo grizel od jeze, ko bo zvedel, koliko dobrega vina ima Podklanjčan v kleti.

Slabè pa je prav tisti čas doma v hlevu nabijal brento.

»Pojdem,« se je odločil tudi on. »Da zagodem Podklanjčanu! Če ga ne bo tja, pa tudi prav. Naročim polno brento vina, da bo pijača pri hiši; in če bo dobro, se še vedno lahko vrnem domov po sod, saj ni daleč. Maša opolnoči je dolga.«

Tomaž pa je odšel na vas. Povsod je voščil vesele praznike in spotoma dobil tri pametne može, da mu bodo pomagali razvozlati neko važno reč. Nikomur ni povedal, kako in kaj misli. Pa so možje Tomažu zaupali in niso preveč sitnarili z vprašanji.

»Star je dosti, neumnosti ne bo počel,« so bili vsi edini v sodbi. Odšli so počasi in potihem na Perile. Malo pred polnočjo so zaslišali neki ropot.

»Ropoče, kot bi nekdo vozil sode,« so uganili.

»Saj jih,« je pritrdil Tomaž. »Podklanjčan prihaja po vino. Rekel sem mu, da na sveti večer izvira vino med polnočnico. Samogolten, kot je, je naložil sodov, kot bi se peljal na trgatev.«

Možje so komaj zadrževali smeh. Tomaž jih je miril.

»Tiho bodite in dobro glejte vse, kako se bo razvijalo! Storite vse, kar vam bom rekel!«

Zdajci se je tik mimo njih nekdo prav tiho priplazil in nosil na hrbtu veliko reč, podobno košu. Počenil je za grmom tik ob studencu. Bil je Slabè z brento na hrbtu.

Možje so nestrpno pričakovali, kaj bo. Vsi so pazili, kaj bo storil Tomaž.

Pri farni cerkvi je udarila ura polnoči. Zvonovi so se razmajali božjemu Detetu na čast.

»Zdaj pa le hitro!« je vzkliknil Podklanjčan prihaja po vino. Rekel sem mu, da na prvi sod. »Vsake kapljice je škoda.«

»Le hitro nalivaj, da boš peljal domov več — vode,« se je oglasil Slabe za grmom.

Podklanjčanu je padel korec iz rok.

»Si mislil, koliko boš natočil, kaj!« Slabe se je dvignil izza grma in se mu smejal.

»Kje je kakšen kol, da ga lopnem po glavi!« je bil Podklanjčan ves divji.

»Le počasi, soseda! Možje smo tu,« se je oglasil Tomaž. Možje so na mig obstopili oba soseda, ki sta mislila planiti drug na drugega.

»Če si podasta roke v spravo, bomo molčali. Če ne, bo zvedelo devet fará naokrog, kako sta šla po vino na studenec namesto k polnočnici,« je govoril Tomaž. »In še pobijati se mislita nocoj na tako svet večer.«

»Spravita se med seboj nocoj, ko je božič!« so prigovarjali možje.

Nikdar ni Tomaž tako goreče molil v svojem srcu kot tisti trenutek. Če mu spodleti, bo sovraštvo ostalo za ta rod nepopravljivo, in to bo pač huje, kot če bi moral on iz Slabetove bajte; saj je svet velik, kjer bo za Tomaža še vedno kos kruha. Toda kdo naj potem izravna sovraštvo, ki bo še podvojeno zaradi ponižanja!?

Kakor božji prerok je stopil med sprta soseda, spremljevalci so pa prijeli oba za roke, da bi si ne skočila v lase.

Molk . . . Skrivnosten molk . . .

»Slava Bogu na višavah!« je prekinil Tomaž morečo tišino . . . Za hip je odprl usta Podklanjčan in nadaljeval angelski pozdrav: »In mir ljudem na zemlji« . . . Zastal mu je glas, ki je trepetal v čudni ganjenosti.

Tedaj pa je poprijel Slabe: ». . . ki so Bogu po volji.«

»Pa naj bo tako!« je odločno menil Podklanjčan in ponudil roko Slabetu: »Sosed, pozabi, če moreš, kar je bilo med nama.«

»Bolje bo tako, res, saj se človek tudi sovraštva naveliča,« je bil ves mehak Slabe. Segla sta si v roke in si obljubila prijateljstvo.

»Božje Dete, ki je prineslo nocojšnjo noč mir na svet, naj ga bogato nasiplje v vajini domačiji!« je želel Tomaž. »Zdaj pa pojdimo k polnočnici. Vsa cerkev se bo zveselila, ko vaju bodo videli skupaj klečati v stolu. Pojdimo, možje!«

»Kako lep božič bo in kako čudno se je pričel!« je menil Slabe spotoma v cerkev.

»Pa prav na sveto noč! Tako mi je toplo pri srcu kot nekoč, ko sem bil še otrok,« je pristavil Podklanjčan.

V dolgih zimskih večerih Vam bo najboljše razvedrilo TELEVIZIJSKI IN RADIJSKI APARAT

od domače tvrdke

Johan Lomšek

Št. Lipš, Tihoja, p. Dobrla ves

Telefon: 042 3-7-246

Zelo ugodni plačilni obroki!

PFAFF

ZNAMKA ZAUPANJA

GRUNDNER

Klagenfurt - Celovec

Wienergasse 10

(Promenadna cena)

Velika zaloga perila blaga in volne za moške, ženske in otroke

L. Maurer

Klagenfurt, Alter Platz 35

Vse poljedelske stroje, vse za gospodinjstvo ugodno in na obroke Vam nudi tvrdka

HANS WERNIG

KLAGENFURT

Paulitschgasse (Prosenhof)

Ure in nakit v veliki izbiri pri

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschgasse 9

Popravila izvršim takoj in solidno, kupujem in zamenjam zlato in srebro (tudi strto zlato).

Veliko izbiro

v vseh verskih knjigah — posvetnih knjigah in romanih — v šolskih knjigah — devocionalijah kakor vse vrste kipi in križi — stenske umetne in nabožne slike — rožni venci — paramenti in cerkvena posoda — molitveniki — nudi knjigarna in papirna trgovina

CARINTHIA

DRUŽBA SV. JOŽEFA

KLAGENFURT, VÖLKERMARKTER RING 25

Podružnice: KLAGENFURT, Sternallee (Hl.-Geist-Platz) 5. —

WOLFSBERG v Labudski dolini — KÖTSCHACH — ST. VEIT a. d. Glan

Naš tednik

Izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslov: „Naš tednik", Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uprave in oglasnega oddelka 26-69. — Telefon uredništva: 43-58. Naročnina znaša mesečno 7.— šil., letno 80.— šil. Za Italijo 2800.— lir, za Nemčijo 20.— DM, za Francijo 22.— ffr., za Belgijo 250.— bfr., za Švico 20.— šfr., za Anglijo 2.— f. sterl., za U. S. A. in ostale države 6.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Radiše, p. Žrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.